

**Dabas aizsardzības plāna izstrāde dabas liegumam
“Aizkraukles purvs un meži”**

**PAPILDUS PIELIKUMI
(uzraudzības grupas sanāksmju protokoli u.c. dokumenti)**

1. Informatīvās sanāksmes protokols.....	2
2. Uzraudzības grupas 1. sanāksmes protokols.....	4
3. Uzraudzības grupas 2. sanāksmes protokols.....	7
4. Uzraudzības grupas 3. sanāksmes protokols.....	10
5. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols un ieteikumu pārskats....	20
6. Uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokols.....	26
7. Atzinums Nr. 1 par SIA “ Kūdras enerģija” kūdras ieguves lauku paplašināšanas Aizkraukles novada atradnes “Aizkraukles (Aklais) purvs” teritorijā ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamodabas teritoriju (NATURA 2000) - dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži” – novērtē- juma ziņojuma galīgo redakciju.....	27
8. Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes izsludināšanas materiāli	

SANĀKSMJU PROTOKOLI

Aizkraukles purva dabas aizsardzības plāna izstrādes informatīvā sanāksmes protokols 26.05.2010.

Sanāksme sākas: 11:15

V.Baroniņa atklāj sanāksmi, katrs sanāksmes dalībnieks ar sevi iepazīstina.

Sanāksmē piedalās:

1. J. Bāliņš – Aizkraukles pagasta pārvalde
2. Everte A. – Sēlijas virsmežniecība, inženiere
3. G. Baltiņa – Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste
4. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, Gaujas NP administrācija, direkt. Vietnieks
5. V.Pilāts – Gaujas NP administrācija, vecākais eksperts
6. M. Deičmane – “Magoņu” māju iedzīvotāja
7. G. Cankalis – SIA “Kūdras enerģija” valdes loceklis
8. J. Roht – SIA “Kūdras enerģija” prokūrists
9. J. Lapiņš – Aizkraukles ev. luteriskās baznīcas draudze
10. S. Useļonoka – LU Bioloģijas fakultāte, studente
11. M. Pakalne – Latvijas Universitāte, Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja
12. Slišāns A. – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents
13. D. Brakmane – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta sab. attiecību koordinatore
14. R. Birziņa – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta informācijas koordinatore
15. V. Baroniņa – Latvijas Dabas fonds, dabas aizsardzības plāna vadītāja

M.Pakalne iepazīstina klātesošos ar LIFE+ programmas projektu, ko pašlaik sāk izstrādāt Latvijas Universitāte, kā arī ar iepriekšējā LIFE projekta pieredzi. Jaunā projekta mērķis – atjaunot dabisko ūdens līmeni projekta vietās – augstā purva biotopos, kurus ir ietekmējusi nosusināšana – tādejādi aizsargāt Eiropas un Latvijas nozīmes purva biotopos, augus un dzīvniekus.

Stāsta par augsto purvu aizsardzību Latvijā un Eiropas Savienībā, par purvus negatīvi ietekmējošiem faktoriem un iemesliem, kāpēc šādi biotopi jāsaugā un jāatjauno, par projektā plānotajiem pasākumiem. Galvenie pasākumi projektā:

- Projekta vietu dabas aizsardzības plānu izstrāde
- Purva biotopu atjaunošana un nosusināšanas ietekmes novēršana
- Semināri, bukleti, izziņas stendi, fotoizstāde, filmas uzņemšana.

Projekta norises laiks ir 01.02.2010. līdz 31.08.2013. No 2010. gada maijam līdz 2011. gada martam notiks dabas aizsardzības plānu izstrāde visām 4 projekta vietām (dabas liegumi “Aizkraukles purvs un meži”, “Aklaiss purvs”, “Rožu purvs”, “Melnā ezera purvs”). Plānus izstrādās projekta sadarbības partneris – Latvijas Dabas fonds. Projektam ir izveidota arī mājas lapa: www.purvi.lv. Tūlīt iznāks pirmais buklets.

G.Baltiņa: Kā aizsprostu veidošana ietekmēs koku augšanu? Apkārtējos mežus? Vietējos iedzīvotājus?

M.Pakalne: Dambīšu būvēšanu veiks pēc purva hidroloģiskā režīma izvērtēšanas un nekāda negatīva ietekme uz apkārtni nebūs.

G. Cankalis: Vai iespējams veikt purva hidroloģijas izpēti tikai gada laikā?

M.Pakalne: Hidroloģiju vērtēs trīs gadus.

G. Cankalis: Kā tika izvēlētas teritorijas? Kāpēc tiek izvēlētas teritorijas, kurās jau uzsākta saimnieciskā darbība? Piemēram, Aizkraukles purvs, kurā jau sen notiek kūdras ieguve.

M.Pakalne: Rakstot projekta pieteikumu, nebija ziņu, ka tiek plānota kūdras ieguves paplašināšana dabas liegumam blakus esošajā teritorijā.

G. Cankalis: Latvijā vajadzētu noteikt, kuri purvi ir izstrādājami un kuri – sargājami.

A.Everte: Dabiskie purvi samazinās, samazinās arī aizsargājamie.

G. Cankalis: vajadzētu ļaut purviem pašiem atjaunoties pēc izstrādes.

A.Everte: Tomēr tas vairs nebūs dabisks purvs!

M.Pakalne: Ir jāveic pētījumi par to, kāda ir izstrādes ietekme. Vietās, kur ar purvu viss kārtībā, nav jāveic purva atjaunošana un negatīvās ietekme novēršana.

G. Cankalis: Visu laiku ir neskaidrs jautājums par to, cik liela ir grāvju negatīvā ietekme uz purva hidroloģiju un veģetāciju.

G.Baltiņa: Kur tieši būs dambjus? Kā tas ietekmēs apkārtni? Vai lieki neapaplinās?

M.Deičmane: Dambīši nebūs betona - ja sagādās problēmas, tos būs iespējams nojaukt.

M.Pakalne: Dambīšu būves vietas projektēs licencēta firma, projektā darbosies arī hidrologs – tā ka dambju būve būs rūpīgi izplānota un pamatota. Līdzīgi notika arī iepriekšējā LIFE projektā un nekas lieks netika appludināts un neviens no tā necieta, bet purva biotopu stāvoklis uzlabojās.

G.Baltiņa: Vai tiek veikts monitorings agrāk dambētājās vietās?

M.Pakalne: Monitoringu uzsāk pirms dambēšanas un turpina visus LIFE projekta laiku. Diemžēl pēc LIFE projekta beigām nav naudas monitoringa turpināšanai.

J. Krūmiņš no Dabas aizsardzības pārvaldes Gaujas NP administrācijas stāsta par plānu izstrādi un uzraudzību. Iepazīstina ar likumu par ĪADT, ar plāna izstrādes norisi, kas ar tiem tiek darīts. Skaidro uzraudzības grupas un sabiedriskās apspriešanas jēgu. Mēneša laikā tiks izveidota Uzraudzības grupa, kurā jābūt pārstāvjiem no dažādām institūcijām

J.Lapiņš: Daugavas ielejas dabas aizsardzības plānam nav obligāts statuss. Kā ir šim plānam?

J. Krūmiņš: Plāna ietvaros tiek izstrādāti priekšlikumi individuālajiem aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumiem. Pēc tam, kad tos apstiprina Ministru Kabinets, tie iegūst juridisku spēku. Plāns ir tikai ieteicoša rakstura.

J.Krūmiņš aicina rakstīt pieteikumus uz Dabas aizsardzības pārvaldi, lai veidotu plāna izstrādes uzraudzības grupu. Viena mēneša laikā šāda grupa ir jāizveido.

Valda Baroniņa iepazīstina ar teritorijas dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām.

Kādreiz plānoja lielāku teritoriju (iekļaujot uz Z esošās platības ar Vērenes purvu un Šķību purvu), tomēr nodibināja dabas liegumu 2510 ha platībā tikai ap Aizkraukles purvu. Optimizējot robežas, teritorijas platību palielināja EMERALD projekta laikā līdz 1532 ha, tomēr vēl arvien teritorijā ir vietas, kurās ir neloģiskas robežas. Teritorija ir pastiprināti pētīta 20. gs. deviņdesmitajos gados – tad tā bija viena no etalonteritorijām dabisko mežu biotopu noteikšanas metodikas izstrādes projektā, tāpēc par teritoriju jau ir zināmi daudzi interesanti dati. Tiesa – 15 gadu laikā var daudz kas būt mainījies, tāpēc tagad būs iespēja novērtēt, cik labi sugas vai biotopi ir saglabājušies 15 gadu laikā.

Plāna izstrādē strādās 8 eksperti: ģeologs L.Kalniņa, hidrologs A.Dēliņa, augi/biotopi U.Suško, putni E.Račinskis, A.Petriņš, bezmugurkaulnieki V.Spuņģis, abinieki/rāpuļi A.Čeirāns, Zidītāji V.Pilāts.

Papildus pētījumi būs nepieciešami gliemežiem, jo teritorijā atrasta ļoti reta gliemežu suga, kas Latvijā zināma tikai 3 atradnēs. Tā ir arī Eiropas Direktīvas suga, par kuru Latvija vēl ziņas Eiropai nav sniegusi, jo suga pārāk maz Latvijā izpētīta. Šos papildus pētījumus veiks Digna Pilāte.

U.Suško šajā teritorijā strādājis arī pirms 15 gadiem un varēs salīdzināt stāvokli agrāk un tagad.

Zināms, ka dabas liegumā konstatēti 6 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi, 8 putnu sugas, 1 sūnu suga, 2 bezmugurkaulnieku sugas, kā arī daudzas Latvijā īpaši aizsargājamas sugas.

Diskusija

G.Baltiņa: Vajadzētu veikt pētījumus par to, kas notiek, kad kūdras izstrāde ir beigusies un purvs sāk atjaunoties.

G. Cankalis: Būtu interesanti uzzināt, kā darbības purvā ietekmē dažāda izmēra purvus. Piemēram, ja purvs ir 10 ha liels vai 1000 ha liels. Aicina uzsākt sadarbību ar LDF – lai noskaidrotu, kā purvu ietekmē izstrāde; Latvijas kūdras ražotāju asociācija būtu ar mieru finansēt pētījumus, piemēram, Baložu purvā, kurā izstrāde vairs nenotiek, un purvs var atjaunoties; arī Aizkraukles purvā varētu veikt pētījumus, kā grāvju rakšana ietekmē purva veģetāciju un hidroloģiju.

V.Baroniņa un **M.Pakalne** piekrīt, ka tā būtu ļoti interesanta un vērtīga sadarbība – šādi pētījumi ir ļoti nepieciešami, tikai parasti tādiem trūkst finansējums.

V.Baroniņa: Informē, ka tagad turpmākos 3 mēnešus (ja nepieciešams, arī rudenī), notiks teritorijas izpēte, un nākošā sanāksme būs septembra beigās, kurā jau būs apkopoti pirmie pētījumu rezultāti un iezīmēsies risināmie jautājumi.

Sanāksme beidzas 12:50

Protokolēja: D. Brakmane

**Dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes
Uzraudzības grupas 1. sanāksmes protokols
14.10.2010.**

Sanāksme sākas: 10:30

Katrs sanāksmes dalībnieks ar sevi iepazīstina.

Sanāksmē piedalās:

1. B. Siksnāns – “Meža Dzeņu” īpašnieks
2. E. Račinskis – Latvijas Dabas fonds
3. Petriņš A. – Latvijas Dabas fonds
4. Z. Zēns – SIA “Meliorprojekts” grupas vadītājs
5. M. Pakalne – Latvijas Universitāte, Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja
6. Dēliņa A. – Latvijas universitāte, hidrologs
7. G. Balodis – lauku darbu vadītājs
8. G. Cankalis – SIA “Kūdras enerģija” valdes loceklis
9. G. Baltiņa – Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste
10. Everte A. – Sēlijas virsmežniecība, inženiere
11. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, Gaujas NP administrācija, direkt. vietnieks
12. Dzalba I. – Dabas aizsardzības pārvalde, vecākā eksperte
13. Ūbele I. – ELM MEDIA, valdes locekle
14. K. Goba - ELM MEDIA, režisors
15. Slišāns A. – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents
16. V. Baroniņa – Latvijas Dabas fonds, dabas aizsardzības plāna vadītāja

V. Baroniņa iepazīstina ar šajā etapā paveikto dabas aizsardzības plāna izstrādē. Veikta rūpīga teritorijas apsekošana no biotopu kartēšanas un dažādu organismu grupu aspekta. Dati apkopoti dabas aizsardzības plāna pirmajā versijā. Sagatavots kartogrāfiskais materiāls. Galvenās teritorijas vērtības ir : Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājамie biotopi, putnu sugas, augu sugas un bezmugurkaulnieku sugas. 87% no teritorijas aizņem Eiropas nozīmes biotopi, 14% Latvijas īpaši aizsargājамie biotopi, bet 19% atbilst DMB vai PDMB. Lielākās platības aizņem Eiropā prioritāri aizsargājамie biotopi Neskarti augstie purvi (38%) un Purvaini meži (26%). Ievērojamas platības aizņem arī Veci jaukti platlapju meži (8,8%). To ir nedaudz vairāk, kā bija domāts, jo klāt nākuši arī ošu meži un citi, kur paaugā platlapji. **G. Baltiņa** iebilst, ka Biotopu rokasgrāmatā nav paredzēts, ka šo biotopu veido meži, kur dominē bērzs.

V. Baroniņa – ir jāskatās pēc reālās situācijas dabā, ja pamežā, paaugā un 2. stāvā ir daudz liepu, tad var atbilst šim biotopam. Jāvērtē potenciālā meža attīstība. Apmēram 3,5% no teritorijas platības aizņem Eiropas nozīmes biotops Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās. No jauna klāt nākuši 2 biotopi – Boreāli meži un Distrofi ezeri, no kuriem pēdējais ir gan Latvijā, gan Eiropā aizsargājамs biotops. No sugām vienlīdz svarīgas ir 3 sugu grupas. Kopumā konstatētas 75 Latvijā īpaši aizsargājамas sugas, no tām 32 ir mikroliegumu sugas. Putni izrādījās pārsteidzoši interesanti – iepriekš bija zināmas tikai 8 Putnu direktīvas sugas, tagad 21.

G. Baltiņa – kur atrodama informācija par konkrētām šovasar konstatētajām sugām?

V. Baroniņa – šāda informācija atrodama 16. pielikumā.

Par augu sugām bija jau daudz kas zināms, tagad ir atkārtoti atrastas gandrīz visas tās pašas sugas un vēl dažas no jauna. No bezmugurkaulnieku aspekta interesanta ir Latvijā un Eiropā ļoti retā resnā pumpurgliemeža suga, kurai Latvijā zināmas vēl tikai 3 atradnes. Apkopojot datus par augu un dzīvnieku atradnēm, kā arī labākās biotopu vietas, loģiski no tā izriet teritorijas zonējuma karte (demonstrē kartes uz ekrāna). Purva minerālsalas un vērtīgākās vietas teritorijā, ieteikts likt dabas rezervāta regulējamā režīma zonā, viss pārējais paliek dabas lieguma zonā. Aplūkojot dabas vērtību karti redzams, ka ārpus lieguma palikušas ļoti vērtīgas vietas, kuras veido vienotu ekoloģisko sistēmu ar dabas lieguma mežu un purvu biotopiem. Tādas ir 3 vietas, kuras no dažādiem aspektiem būtu nepieciešams pievienot dabas liegumam.

G. Baltiņa – kur ir aprakstīti ieteikumi robežu izmaiņām?

V. Baroniņa – šie pamatojumi teritorijas paplašināšanai ir plāna beigās 5. nodaļā.

G. Baltiņa – ir ieteikums izslēgt no teritorijas 523. kvartāla daļu, kas ir uz Z no gāzes vada.

V. Baroniņa – par to var domāt, tiks apspriests.

Turpinot ziņojumu par DA plāna izstrādi, jāatzīmē vairākas problēmas, ar kurām nācās sastapties. Viena no tādām ir jaunu grāvju rakšana teritorijā vai pa tās robežu. Kas attiecas uz 523. kvartālu, tad tas darīts (no DAP atbildes vēstules), lai novērstu gāzesvada applūšanu tā uzturēšanas nolūkā. Otra vieta ir teritorijas A malā pa robežu.

G. Cankalis – šis grāvis tiks aizbērts. Pašreiz to nevar tehniski izdarīt, jo nevar tikt purvā iekšā. DAP dos ieteikumus kā to labāk izdarīt.

G.Baltiņa – kartēs redzams, ka sugas atrodas uz robežām, nav dots novērtējums, kā grāvju dambēšana ietekmēs sugu dzīvotnes. Vai tās nesāks iznīkt?

Dēliņa A. – nav plānots pacelt ūdens līmeni grāvjos, kas ir D daļas mežos.

G.Cankalis – pašlaik ir notece uz Pērsi un arī iekšā purvā uz Maizīti.

B. Siksnāns – dabiskā purva notece bija uz 2 pusēm. Vai ir pētīts, kas notiek ar degradētajiem mežiem, cik tie veci? Purvs var aizaugt arī dabiskā ceļā nevis meliorācijas grāvju ietekmē.

M. Pakalne – projekta laikā tiks pētīts šo mežu vecums, veiks dendrohronoloģiskus pētījumus.

Diskusija par tēmām – vai ir veikti dažādi pētījumi, lai pateiktu, ka nepieciešama grāvju aizdambēšana. Vai tas patiešām sekmē biotopa atjaunošanos. Vai ir mērīti grāvju caurplūdumi. Vai neradīsies negatīva ietekme, veicot straujas izmaiņas hidroloģiskajā režīmā. Cik augstu tiks pacelts ūdens līmenis. Neesot konkrētu pētījumu, viss balstīts tikai uz pieņēmumiem, ka tā būs labāk. Tiek skaidrots, ka ūdens līmenis netiks celts strauji, bet ļoti pakāpeniski, tāpēc tiek veikti uzmērījumi, lai tad veidotu pakāpenisku līmeņa celšanu ar nelielu dambīšu kaskādes palīdzību. Dambji tiks veidoti tikai purvā un, ja nepieciešams, purva un meža kontaktjoslā. Galvenais – panākt, lai ūdens tik strauji neaizplūst no purva. Latvijā šādi pētījumi ir tikai 10 gadus veci, ārzemēs to ir daudz vairāk. Rezultātus par dambīšu ietekmi uz purva hidroloģiju un veģetāciju var izlasīt iepriekšējā LIFE projekta grāmatā par purvu apsaimniekošanu (2008). Tur ir apkopoti rezultāti par dambēšanas ietekmi Ķemeru NP, Cenas tīrelī, Vasenieku purvā un Klāņu purvā.

B. Siksnāns – vērtējot augu tabulu redzams, ka sugas ir pat nākušas klāt, tas nozīmē, ka pašreizējie apstākļi purvā tām ir piemēroti. Cik rets biotops ir augstais purvs?

V. Baroniņa – augtajā purvā parasti diemžēl nav sastopamas daudzas retas un īpaši aizsargājamās sugas, tās vairāk ir mežos. Teritorijā ir 50%:50% purvs un mežs un tā arī saucas Aizkraukles purvs un meži, tāpēc nevar strikti norobežot šos biotopus.

B. Siksnāns – vai izmaiņas purvā skars arī mežu biotopus?

J. Krūmiņš – kūdras ieguve lēnām ietekmē purvus.

A.Dēliņa – skaidro dambju plānošanu, ietekmi.

G.Baltiņa – kas pārņem dambju uzraudzību pēc LIFE beigām?

M. Pakalne – pēc iepriekšējā projekta pārņēma “Rīgas meži” un Ziemeļkurzemes mežsaimniecība. Sākas nekontrolējama diskusija par šo tēmu.

E. Račinskis ierosina dot konkrētus norādījumus kur, kas plānā jālabo, kas nav pareizi, kam vajag pētījumus utt.

V.Baroniņa – aicina izteikt konstruktīvus ieteikumus. Vai ir konkrēti ierosinājumi par zonējumu? Par zonējumu iebildumu nevienam no klātesošajiem nav.

G.Baltiņa – plānā bija ierosinājums izkopt stigas, veidot laucītes ošu pļavraibēnim.

V.Baroniņa – stigu kopšana pirmkārt būtu nepieciešama gar D robežu, jo tur blakusesošajos mežos ir nogabali ar ošiem – šai sugai nepieciešamie biotopi. Izvērtējot prioritātes, veidot laucītes te nav ieteicams – te jā saglabā esošie vērtīgie mežu biotopi. Taurenim piemēroti varētu būt – kopjot audzes, veicināt tuvējo izcirtumu atjaunošanos ar osi u.c. platlapjiem.

G. Baltiņa – rosina izslēgt teritoriju uz Z no gāzes vada, jo tur nekonzentrējas īpašas vērtības un tur šā vai tā iespējams, ka laiku pa laikam notiks kādi gāzes vada uzturēšanas darbi.

J. Krūmiņš – tas būtu diezgan loģiski, jo tur vienmēr būs jāreķinās ar gāzes vada interesēm. Ja vēlas pievienot teritorijai D malā esošos kvartālus, tad tas ir apsverams. Tāda precedenta gan nav bijis, ka kaut ko izslēdz no Naturas teritorijas, bet ja vietā liek vērtīgākas teritorijas, tad tāds gadījums varētu būt.

V. Baroniņa – plāna turpmākās izstrādes laikā tiks apdomāts šis ieteikums.

B. Siksnāns – precizēt, kur ir mednieku tornītis un zivjērgļa ligzda un ko tur nevar darīt.

E. Račinskis skaidro, ka tur nedrīkstētu medīt laikā no maija līdz augustam, jo tas var traucēt ligzdojošajam zivjērglim. Pārējā laikā medības netraucē. Risinājums varētu būt pārcelt tornīti uz citu vietu.

J. Krūmiņš – uz nākamo sanākumi jāauzicina mednieku kolektīva pārstāvis un viss jāizskaidro. Arī par mežacūku nevēlamo piebarošanu dabas lieguma teritorijā.

B. Siksnāns – kā ir ar paplašinājumu teritorijas D malā? Nevajadzētu pievienot visu kvartālu, bet tikai tā vērtīgākās daļas, robežu velkot pa nogabaliem.

G. Baltiņa, B. Siksnāns ierosina labāk veidot mikroliegumus, nevis mainīt robežas.

E. Račinskis – tad te būs jāveido kādi 8-9 mikroliegumi, nav racionāli, labāk mainīt DL robežu.

V. Baroniņa – vienīgais pluss mikroliegumiem ir tas, ka tos var ātrāk nodibināt. Kamēr izmainīs Naturas vietas robežu, iespējams paies ilgs laiks. Ir vēl priekšlikums, ka var ierīkot skatu torni uz robežas starp purvu un pagasta mežiem, ar informācijas stendu. Tas nav tālu no lielceļa un ir lielisks skats uz purvu. Ja DA plānā nebūs tas paredzēts, tad arī neko nevarēs celt. Bet te jāzina pagasta nostāja un vēlmes, kā arī jāaskāpojas ar privātpašniekiem, kuru zemes ir blakus.

G. Baltiņa – ir jāizdara labojums 32. lpp. Jaunais ceļš ir uzcelts pirms tika izveidots mikroliegums melnajam stārķim. Tā ka tā ir eksperta vaina, ka ātrāk nenodibināja m/l. Ja VAS būtu zinājis, tad ceļš tur nebūtu celts.

V. Baroniņa – labojums tekstā tiks izdarīts.

G. Baltiņa – Konsultatīvās padomes sanāksmē tika solīts, ka būs skaidrojošs raksts avīzē. Tas vēl nav izdarīts.

V. Baroniņa atzīst, ka šajā ziņā ir parādnieki un sola, ka līdz nākamajai uzraudzības grupas sanāksmei raksts būs.

B. Siksnāns – ir pretrunīgi skaitļi par degradētajiem purviem.

V. Baroniņa – ir 2 jēdzieni – degradēti purvi un ietekmēti purvi. 80 ha sanāk, kad abas šīs platības skaita kopā.

G. Baltiņa nav apmierināta ar pretrunīgo stāstījumu biotopu sadaļā par mežu mūsdienu un kultūrvēsturisko nozīmi.

V. Baroniņa atzīst, ka šo prozaisko rindkopu no plāna var izņemt.

J. Krūmiņš – lielāka vērība ir jāpievērš apsaimniekošanas pasākumu aprakstiem.

V. Baroniņa skaidro, ka nākošajā plāna versijā būs izvērsti apsaimniekošanas pasākumu apraksti, tiks ievietoti fotoattēli. Attēlam 8. lpp. un 34. lpp. nevajag atkārtoties, jādod tikai atsauce. Jāizsver, vai plāna apjoms nav par lielu. Visi vienojas, ka datus noteikti visus ir jāsaglabā, tam būs nozīme nākotnē – tā ir vienīgā oriģinālā un pieejamā informācija par teritoriju pašlaik. Tikai jāizvērtē, vai likt pielikumā jeb tekstā. Lielākā daļa dalībnieku uzskata, ka tekstā ir vieglāk uztverams nekā meklēt pielikumos. Nākošajā versijā būs jau Ievads un Kopsavilkums – tam jābūt tādām, kuru izlasot viss kopumā par teritoriju ir skaidrs arī bez garā teksta lasīšanas. Visi vienojas, ka plāns tiek izstrādāts 10 gadiem.

Sanāksme beidzas 12:30.

Protokolēja: V. Baroniņa

**Dabas aizsardzības plāna dabas liegumam “Aizkraukles purvs un meži”
izstrādes Uzraudzības grupas 2. sanāksmes protokols
Aizkraukle 16.12.2010.**

Sanāksme sākas: 10:30

J. Krūmiņš atklāj sanāksmi, katrs sanāksmes dalībnieks ar sevi iepazīstina.

Sanāksmē piedalās:

1. J.Bāliņš – Aizkraukles pagasta pārvalde
2. A.Everte – Sēlijas virsmežniecība, inženiere
3. G. Baltiņa – Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste
4. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, GNP administrācija, direkt. vietnieks
5. M. Deičmane – “Magoņu” māju iedzīvotāja
6. G. Cankalis – SIA “Kūdras enerģija” valdes loceklis
7. M.Pakalne – Latvijas Universitāte, LIFE projekta vadītāja
8. A.Slišāns – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents
9. D.Brakmane – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta informācijas koordinatore
10. V.Baroniņa – LDF, dabas aizsardzības plāna vadītāja
11. Dēliņa A. – LU ĢZFF, hidrologs
12. Petriņš A. – LDF, ornitologs
13. V. Cīrulis – Kokneses Dome, priekšsēdētājs
14. I.Burka – laikraksts “Staburags”, žurnālists
15. J. Keļmanis – Madonas RVP, inspektors
16. E. Karpovičs – m/k “Aizkraukle”, valdes priekšsēdētājs
17. J. Sihmens – “Liepkalnu” īpašnieks
18. E. Zēbergs – Aizkraukles novada pašvaldība, izpilddirektors
19. S. Stepīna – Aizkraukles novada pašvaldība, zemes lietu speciāliste
20. I. Kogane – Aizkraukles novada pašvaldība, attīstības plānotāja

M.Pakalne iepazīstina klātesošos ar LIFE+ projektu par purvu atjaunošanu, kā ietvaros notiek dabas aizsardzības plāna izstrāde. Jaunā projekta mērķis – atjaunot dabisko ūdens līmeni projekta vietās – augstā purva biotopos, kurus ir ietekmējusi nosusināšana. Dabas liegums “Aizkraukles purvs un meži” ir viena no 4 projekta vietām, kurai šogad izstrādā dabas aizsardzības plānu.

V.Baroniņa dabas liegums ir izcila teritorija ne vien Latvijā, bet arī Eiropas līmenī ar īpašām dabas vērtībām - konstatēti 4 Latvijā un 8 Eiropā īpaši aizsargājami biotopi, kā arī 75 dažādu organismu grupu Latvijā īpaši aizsargājamas sugas. 87% teritorijas aizņem Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi. Lielu daļu teritorijas aizņem neskarti augstie purvi, bet vietās, kur tos šķērso meliorācijas grāvji, tie ir negatīvi ietekmēti vai degradēti un te nepieciešami apsaimniekošanas pasākumi.

Visi apsaimniekošanas pasākumi iedalāmi 4 grupās. *Informatīvie pasākumi:* jāuzstāda vismaz 25 informācijas zīmes (pie stīgām un vietās, kur ceļi pienāk pie dabas lieguma) un vēlami 2 informācijas stendi (viens no stendiem tiek apmaksāts no LIFE projekta līdzekļiem). Ja gadījumā Aizkraukles pagasts izvēlas uzcelt skatu platformu vai skatu tornīti teritorijas ZA malā, tad arī tur būtu vēlams neliels informācijas stends.

M.Deičmane iesaka informācijas stendu novietot nevis iekšā liegumā, bet auto stāvvietā aiz Gailjumu mājas pirms lieguma robežas.

V.Baroniņa piekrīt, ka tā varētu būt piemērota vieta, līdz šai vietai lielākoties aizbrauc ar mašīnām, tālāk uz dabas liegumu dodas kājām. Otra vieta varētu būt teritorijas R malā, kur pienāk jaunais ceļš. *Dabas vērtību saglabāšana* – galvenā pasākumu grupa. 1) Neiejaukšanās kā pasākums – nenotiek saimnieciskā darbība regulējamā režīma zonā, DMB, PDMB, kā arī mežos uz slapjām kūdras augsnēm (Db, Pv, Nd). Neiejaukšanās svarīga arī 594 ha augstā purva saglabāšanā, kas ir labā, mazietekmētā stāvoklī. 2) Viens no apsaimniekošanas pasākumiem mežā – platlapju mežu atjaunošanās sekmēšana, izcērtot egles 3 nogabalos, kas agrāk bijuši lapkoku meži ar platlapju iezīmēm, un bagātīgā zemsedze un platlapju paauga saglabājusies arī pašreiz egļu kultūras stādījumā. Kopšanas cirtes atļautas vēl apmēram 3 kvartālos, mērķtiecīgi izkopjot mežus platlapju mežu vai mistrotu mežu virzienā. Kopšanas ciršu laiks – 1. novembris līdz 1. marts (jo vērtīga zemsedze). 3) Hidroloģiskā režīma atjaunošanas pasākumi. Kopš iepriekšējās sanāksmes plāns ir papildināts ar nodaļu par hidroloģiskā režīma stabilizēšanas pasākumu pieredzi Latvijā un pasaulē (pie biotopu nodaļas Purvi). SIA „Meliorprojekts” izpētījis un uzmērījis vietas, kur nepieciešams būvēt dambīšus uz meliorācijas grāvjiem un pašreiz izstrādā projektu. Plānoti apm. 42 dambīši. (Tiek demonstrēti attēli no Ķemeru NP ar purvu atjaunošanās monitoringa piemēriem.) 4) Medījамie dzīvnieki un to piebarošana. Ir atsevišķas vietas, kur tiek piebarotas mežacūkas, bet to nedrīkst darīt, izberot uz zemes lauksaimniecības produktus, tas ir minēts arī vispārīgajos noteikumos (mākslīgi palielina dzīvnieku koncentrāciju, mežacūkas apdraud uz zemes ligzdojošos putnus), drīkst izmantot automātiskās barotavas; nav ierosināti medību aizliegumi –

medīt var visās zonās. 5) Nesen izrakto grāvju aizrakšana/aizdambēšana – ja tas vēl nav izdarīts, tad šiem pasākumiem jāpaliek ierakstītiem plānā.

J.Krūmiņš informē, ka ar „Latvijas gāzi” ir saskaņots, ka grāvja aizdambēšana notiks nākošasar.

G.Cankalis informē, ka varot grāvi aizbērt tikai ziemā, citādi pārvietoties pa purvu ar tehniku tur nevar. Gaida tikai ieteikumus no DAP, kā to labāk darīt.

V.Baroniņa informē par plānotajiem *monitoringa pasākumiem*: 1) veģetācijas un hidroloģiskais monitorings hidroloģiskā režīma stabilizēšanas vietās; 2) Natura 2000 vietu monit. – būs jāmonitorē 7 biotopi. 3) Vēlams monitorēt resnā pumpurgliemeža apsaimniekošanas pasākumu ietekmi.

Institucionālie pasākumi: 1) zonējuma iestrādāšana teritorijas plānojumā; 2) robežu izmaiņu ieteikumi, īpašnieku informēšana, viedokļu uzklauššana. Ieteikts paplašināt teritoriju 4 vietās, kur vai nu ir neloģiska robeža vai ārpus dabas lieguma ir palikušas ievērojamas dabas vērtības. Paplašinājuma gadījumā ieguvēji var būt zemes īpašnieki – fiziskās un juridiskās personas. Kaut arī šogad kompensāciju izmaksa ir apturēta, tomēr jādomā, ka tā kaut kad atsāksies, jo likums pastāv. Vēl ir pieejami LAD maksājumi zemes īpašniekiem, kuru meži atrodas *Naturas 2000* vietās (izņemot valsts un pašvaldību īpašumiem). Šo maksājumu var pieteikt un saņemt no LAD katru gadu (līdz šim 60 eiro/ha).

I.Kogane: zeme ar kad. Nr. 324400010017 nav pašvaldības zeme, bet gan valsts rezerves fonda brīvā zeme.

V.Cirulis: par iepriekš atsūtīto vēstuli no Domes, to neņem vērā, jautājumu izvirzīs Domei apspriešanai. Blakus purvam ir labi meži, kas ir ciršanas stadijā – malkai, būvmateriāliem, lai pašvaldība var gūt no tiem kādu labumu. Satrauc, kas notiks, ja netālu tiks veikta grāvju dambēšana. Kā tas ietekmēs kūdras ieguves darbību, kūdras laukus, jo SIA „Kūdras enerģija” maksā nodokļus, no kā maksāt cilvēkiem pabalstus.

A.Dēliņa skaidro, ka kūdras ieguves sistēma nav apdraudēta, nekur nenotiks kontūrgrāvju aizdambēšana.

G.Cankalis – jebkurā vietā var veikt aprēķinus, kāda būs ietekme.

V.Baroniņa – tas ir Meliorprojekta uzdevums – izplānot dambīšus tā, lai atjaunotos purvs, bet netiktu apdraudētas apkārtējās teritorijas.

A.Petriņš skaidro, ka tas arī ir purvu atjaunošanas uzdevums – vietās, kur dambē, koki grāvja apkārtnē nokalst, bet līdz ar to atjaunojas klajais purvs, kāds nepieciešams piemēram purva putniem. Ja purvā izrok grāvjus, purvs pastiprināti aizaug ar kokiem, kas samazina purva putniem piemērotās platības, izmainās, degradējas zemsedze.

A.Dēliņa stāsta par hidroloģiskā monitoringa vietām. Dambējot ūdens tiek aizturēts purvā, lai tas no purva neaizplūst. Tuvu lieguma malām dambēšana nav paredzēta un līdz ar to neapdraud apkārtējo teritoriju.

G.Baltiņa – jau pagājušajā reizē bija pretenzijas par ceļa būves jautājumu uz R no dabas lieguma. Izcirtums bija pirms ceļa būves. Tagad tur ir 8 gadus veca jaunaudze, nevis izcirtums. Jālabo plānā.

V.Baroniņa lūdz Uzraudzības grupas dalībniekus informēt par pamanītajām kļūdām. Pagaidām saņemts tikai 1 kļūdas labojums no A.Evertes.

E.Karpovičs jautā par bebru darbības ierobežošanu. Mednieki ir starp LVM un dabas aizsardzības prasībām, kuras jāpilda?

A.Petriņš skaidro, ka pagaidām ir spēkā vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kur par bebrim nekas nav teikts. Plāna ietvaros izstrādā šīs teritorijas individuālos apsaimniekošanas noteikumus, kur ir īpaši noteikumi, kas jāievēro attiecībā uz bebrim, bebru dambjus drīkstēs jaukt 3 gadījumos. Kas attiecas uz grāvju tīrīšanu (teritorijas D daļā bija viens grāvis pa robežu iztīrīts, ko tīrīja mednieku kolektīvs), tad tas ir jāaskaņo, ūdenslīmeni regulēt vai mainīt bez saskaņojuma nevar, jo tas var ietekmēt dabas lieguma pārmitros mežus.

G.Cankalis ieilst pret paplašinājumu pie kūdras laukiem, kaut gan apliecina, ka tur nekas netiks darīts. Nekāda vēstule par paplašināšanu nav saņemta.

V.Baroniņa skaidro, ka vēstules par ieteicamajiem paplašinājumiem tika sūtītas tiem, kuri nav pārstāvēti Uzraudzības grupā, piem. Kokneses novada Domei un zemes īpašniekiem. Tām institūcijām, kuru pārstāvji ir Uzraudzības grupā bija saprotams, ka šī informācija nonāk caur pārstāvjiem, bet tiek pieņemts ieteikums - izsūtīt oficiālas vēstules arī visiem pārējiem, kurus skar robežu izmaiņu ieteikumi.

G.Baltiņa – kas pārņems dambjus? Kas tos uzturēs, par kādu naudu? Tā LVM ir lieka slodze un izdevumi.

M.Pakalne – iepriekšējā projektā pārņēma SIA „Rīgas meži” un Ziemeļkurzemes mežsaimniecība. Dambīši nekādu lielu darbu un izmaksas neprasa, jo tie ir no kūdras, ātri apaug ar veģetāciju un pamazām kļūst par pašfunkcionējošu sistēmu purvā.

V.Baroniņa – turklāt dambju nodošana notiek tikai pēc tam, kad dambji ir funkcionējuši vismaz gadu un var būt droši, ka viss ir kārtībā.

Diskusija par dažādiem jautājumiem – par mērījumiem purvā, vai tie ir pietiekoši, par to, kas atbildēs, ja applūdis apkārtējās teritorijas dabas liegumam dambīšu ietekmē, par kompromisu kūdras ieguves jautājumos lieguma tuvumā. Nolemj, ka no SIA „Meliorprojekts” jāprasa dati, cik tālu sniesies

dambīšu ietekme, ja būs kompetents apliecinājums, ka tas neietekmēs īpašumus, tad piekritīs. Jautājums, kāpēc vēl nav raksts avīzē (raksts ir tapis, bet ir publicēšanas procesā, sanāksmē piedalās arī „Staburaga” žurnālists, tā ka cerams, ka raksts nu jau ļoti drīz būs). Nolemj, ka plāns jāsūta laikus izskatīšanai arī uz pašvaldību.

G.Baltiņa – nav precizēts, kādā veidā jāveic egļu izciršana 3 nogabalos. Vienā vai vairākos paņēmienu, vai jācērt laukumos, vai jālieto repelenti, kur ierīkot krautuves, kā veidot tehniskos koridorus, ja nu kalst oši – viss precīzi jāapraksta.

A.Petriņš – parasti plāna uzdevums ir noteikt mērķi, kam jābūt rezultātā.

V.Baroniņa – pasākums tiks precizēts.

G.Baltiņa – kad būs pabeigts dambju būves tehniskais projekts? Vai var apstiprināt plānu, ja vēl nav pabeigts tehniskais projekts?

M.Pakalne – projekts ir daļēji gatavs, var sākt izvērtēt. Viss būs gatavs martā.

J. Krūmiņš – mēs to nevaram izvērtēt, taču dabas aizsardzības plānam ir tikai rekomendējošs raksturs nevis likuma raksturs, un tehniskā projekta izstrāde nav dabas aizsardzības plāna sastāvdaļa.

I.Kogane – realizējot kādu projektu, ir jāņem vērā reģiona ekonomiskās intereses, jāparedz visi faktori.

V.Baroniņa – dambju projektētājfirmai ir uzdevums – uzmērīt un izprojektēt dambjus, lai atjaunotos biotops, un vienlaikus, lai netiktu ietekmēta apkārtnē ārpus lieguma. Tie ir divi galvenie uzdevumi, kurus cerams šī firma izpildīs.

M.Deičmane – plānā nepieciešams vienkāršs un uzskatāms attēls par dambēšanu, par ūdens plūsmām.

V.Baroniņa – jautājums par robežu samazinājumu. A/S „Latvijas gāze” atsūtījusi vēstuli ar ieteikumu izslēgt no lieguma apm. 10 ha jeb 7 nogabalus uz Z no gāzes vada. Tas ir mežs, kurā 2009. gadā izraka grāvi, lai varētu veikt vada remontdarbus. Tādi neprognozējami darbi iespējami arī turpmāk.

Principiālu iebildumu ekspertiem nav, pašreiz tur ir konstatēts viens DMB un viens Eiropas nozīmes biotops – Purvains mežs. Bet tā kā šī vieta netika apsekota ar šādu – izslēgšanas nolūku, tad to var darīt tikai pēc atkārtotas apsekošanas dabā nākošajā sezonā. Taču samazināt Eiropas nozīmes teritorijas platību nevar, tas jākompensē ar pievienotu platību.

G.Cankalis – vai obligāti jākompensē? Paplašināt var, samazināt nevar?

V.Baroniņa – likuma nav, bet starptautisks skandāls var būt.

J.Krūmiņš – aicina iesūtīt labojumus un priekšlikumus.

M.Pakalne – ielūdz uz LIFE projekta semināru un fotoizstādes atklāšanu Viesītē 17. decembrī.

Sanāksme beidzas 12.50

Protokolēja: D. Brakmane

**Dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes
Uzraudzības grupas 3. sanāksme
Aizkraukle, 18.01.2011.**

Sanāksme sākas 10:30

J.Krūmiņš atklāj sanāksmi. Katrs sanāksmes dalībnieks ar sevi iepazīstina.

Sanāksmē piedalās:

1. A.Podvinska – Aizkraukles Dome, Domes Vēstu veidotāja.
2. I.Kāgane – Aizkraukles Dome, attīstības plānotāja.
3. J.Bāliņš – Aizkraukles pagasta pārvaldes vadītājs.
4. G.Freimane – Latvijas Dabas fonds, d/a plāna “Rožu purvs” vadītāja.
5. Z.Zēns – SIA “Meliorprojekts” grupas vadītājs.
6. M. Pakalne – Latvijas Universitāte, Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja.
7. A.Dēliņa – Latvijas universitāte, hidrologs.
8. G. Balodis – LU, lauku darbu vadītājs
9. G. Baltiņa – Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste.
10. A.Everte – Sēlijas virsmežniecība, inženiere vides aizsardzības jautājumos.
11. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, Gaujas NP administrē., direkt. vietnieks.
12. J.Keļmanis – Madonas RVP, inspektors.
13. J.Baltmanis – Kokneses Dome, izpilddirektors
14. E. Zēbergs – Aizkraukles Dome, izpilddirektors.
15. I.Burka – SIA „Staburags”, portāla redaktors.
16. D.Drazdovskis – ELM MEDIA, valdes locekle
17. D.Brakmane – LIFE projekta informācijas koordinatore.
18. A.Slišāns – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents.
19. A.Āboliņš – Ventpils novada Dome, vides eksperts.
20. V. Baroniņa – Latvijas Dabas fonds, dabas aizsardzības plāna vadītāja

Darba kārtībā:

1. M.Pakalne. LIFE “Purvu” projekta (2004.-2008.) dambju un purva laipu būves pieredze Latvijā un pasaulē.
2. V. Baroniņa. Dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plāna apsaimniekošanas pasākumu precizēšana.
3. Z.Zēns. Dambju būvprojekta izstrāde.

1. M.Pakalne (MP) stāsta par purvu nozīmi dabā. Latvijā tie sedz 4.9% no teritorijas, bet Rietumeiropā purvu zudumi sasniedz pat līdz 90 % no sākotnējās platības (Īrija), Holandē Informācija par Eiropas Komisijas LIFE+ programmu, kura veltīta Eiropas Savienībā aizsargājamo biotopu, augu un dzīvnieku sugu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumu finansēšanu saskaņā ar Putnu un Biotopu direktīvu.

Patlaban projekti mitrāju, tai skaitā purvu apsaimniekošanā, ir 12 valstīs: Lielbritānijā (Anglija, Velsa), Īrijā, Zviedrijā, Somijā, Dānijā, Vācijā, Beļģijā, Francijā, Holandē, Itālijā, Polijā, Latvijā. No tiem 2009. gadā 7 jauni projekti tika piešķirti 8 valstīm - Dānijai, Somijai, Vācijai, Latvijai, Holandei, Polijai, Zviedrijai, Lielbritānijai. Lai aizsargātu purvus Eiropā un pasaulē ir izveidotas vairākas Starptautiskās organizācijas, no kurām nozīmīgākā ir Starptautiskā purvu aizsardzības grupa, kuras darbā dalību ņem arī Latvijas purvu pētnieki.

Informē par EK LIFE projektu pieredzi purvu aizsardzībai un apsaimniekošanai: Teiču purvā (2001-2003), Engures dabas parkā (2001-2004), Ķemeru tīrelī (2003-2008), Lubāna mitrāju kompleksā (2003-2007), Papes Dabas parkā (2003-2008), Cenas tīrelī, Stiklu un Klāņu purvos, Vesetas palienes purvā (2004-2008), Aizkraukles purvā un mežos, Aklajā purvā, Rožu purvā un Melnā ezera purvā (2010-2013). Cenas tīrelī, Stiklu un Klāņu purvos, Vesetas palienes purvā ir veikta gan ģeoloģiskā, gan hidroloģiskā, biotopu, floras un faunas izpēte, kā arī pastāvīgie biotopu un hidroloģiskie novērojumi. Stāstīta par purvu atjaunošanas pieredzi LIFE projektos Vācijā un Velsā, Īrijā un Somijā.

Latvijas purvos sastop Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamus purva biotopus, līdz ar to no 2010.-2013. gadam tiek realizēts EK LIFE+ programmas projekts “Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā”, jo neskarti augstie purvi ir rets, apdraudēts un īpaši aizsargājams biotops Eiropas Savienībā, purvus ir ietekmējuši dažādi faktori, kuru rezultātā turpinās dabisko purva biotopu izzušana. Līdz ar to daudzās Eiropas valstīs ir ievērojami samazinājusies augsto purvu platība. Projekta mērķis ir saglabāt vislabvēlīgāko statusu Eiropas Savienībā īpaši aizsargājamajiem augstā purva biotopiem Aizkraukles purvā, Rožu purvā, Aklajā purvā un Melnā ezera purvā, informēt sabiedrību par Latvijas purvu aizsargājamiem biotopiem, to nozīmi dabā, aizsardzības

nepieciešamību. Projektā ir paredzēti 16 pasākumi, no kuriem nozīmīgākie ir dabas aizsardzības plānu izstrāde 4 projekta teritorijām, tai skaitā Aizkraukles purvam un mežiem, kā arī purva biotopu aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumi un pastāvīgie novērojumi projekta vietās, kā arī sabiedrības izglītošanas pasākumi (filma, bukleti, stendi, grāmata, purvu fotoizstāde).

2. V.Baroniņa (VB) runāšu tikai par tām lietām, kas palika neskaidras no pagājušas sanāksmes: 1) mežsaimnieciskie apsaimniekošanas jautājumi; 2) kas saistīts ar dambjiem un to ietekmi, 3) atbildes par robežu izmaiņām. Ir labota zemes īpašumu karte, tur bija kļūda, jo viens no zemes gabaliem ir valsts rezerves zeme, nevis Aizkraukles Domes zeme. Par robežu izmaiņām: ir saņemta atbilde no Kokneses novada Domes un tā ir noraidoša. Jautājums bija likts Kokneses novada Domē uz apspriešanu 29. decembrī. Negatīva atbilde saņemta arī no SIA „Kūdras enerģija”, gan apliecinot, ka minētais purva gabals netiks izmantots kūdras ieguvei. Liels paplašinājums bija ieteikts uz D no dabas lieguma Latvijas valsts mežu (LVM) zemēs, jo tur esošie meži ir pat labāki kā dabas lieguma meži. Par tiem atbilde no Vidusdaugavas mežsaimniecības vēl nav saņemta.

G.Baltiņa (GB) vēstule ir izsūtīta.

VB vēl nav saņemta.

GB tiek ieteikts veidot mikroliegumus (m/l).

VB ja nevar pievienot visu, tad protams, pirmais solis būs mikroliegumi, vienīgi nav skaidrs, kāpēc tomēr nevar pievienot visu šo daļu.

GB sniegtās ziņas ir neprecīzas – daļa sugu tur tikai iespējams dzīvo. Vispirms jāizšķiras par prioritāti, kam veidot m/l. Tur ir diezgan pretrunīgas sugas. Jāizšķiras, kuras sugas tur ir prioritāras, kurām veidot m/l. Jādomā arī par apsaimniekošanu.

VB visticamāk, tur nekāda apsaimniekošana nebūs vajadzīga, ja šīs sugas un biotopi būtu dabas liegumā, tad droši vien tas būtu līdzīgā kā dabas lieguma regulējamā režīma zonā.

GB kāpēc pie iepr. paplašināšanas netika ierosināts pievienot? Toreiz mums nebija nekādas intereses tur.

VB diemžēl tā ir kļūda, ko tagad tomēr ir iespējams labot.

J.Baltmanis (JB) bet tas taču nav augstais purvs.

VB tam nebūtu nozīmes, jo šajā teritorijā ir gan purvs, gan meži un teritorija arī saucas „Aizkraukles purvs un meži”

JB šajā projektā lielākais uzsvars ir likts uz purviem.

VB lielākais uzsvars varbūt tiešām ir uz purvu, bet liegumā 50% ir purvs un 50% mežs, tā ka jādomā gan par purvu, gan par mežu.

J.Krūmiņš (JKr) kad bija pēdējā teritorijas paplašināšana?

VB tas bija Emerald projekta laikā, kad liegumam pievienoja lielu purva platību teritorijas ZA daļā. Ja ieteiktā daļa ieietu lieguma teritorijā, tas būtu tā kā papildus bonus teritorijai.

JKr tā kā ieteicamais paplašinājums tieši piekļaujas teritorijai, tad loģiskāk būtu to iekļaut dabas liegumā. Plāns paredz apsaimniekošanas pasākumus un var paredzēt arī šai vietai apsaimniekošanu.

VB var jau d/a plāna ietvaros paredzēt te vajadzīgo apsaimniekošanu, bet visticamāk tur būs vajadzīga neiejaukšanās kā pasākums, jo lielākoties tur ir vērtīgi platlapju meži. Varbūt vēl nepieņemam gala lēmumu, mēs turpināsim sarunas ar LVM.

Vēl bija ieteikums no A/S „Latvijas gāze” teritorijas samazinājumam Z daļā aiz gāzes trases, jo tur jau ir bijuši remontdarbi (izrakts grāvis) un var būt vēl, tāpēc ieteikts izslēgt no dabas lieguma šo mežu, pa kuru ir piekļuve šim stratēģiski svarīgajam objektam. Šajā teritorijā netika konstatēti nekādi izcili retumi, tāpēc principiālu iebildumu nav, tomēr, lai to darītu, vieta vēl papildus ir jāapseko augu un biotopu ekspertam un ornitologam un tikai pēc tam pēc atzinuma uzrakstīšanas var lemt par šo jautājumu. (Demonstrē karti, kāpēc tika ierosināti šie robežu paplašinājumi – robeža šķērso ezeru un purva biotopu, jo robeža tikusi vilkta pa administratīvo robežu, nevis pa dabiskajām purva robežām.)

GB kāpēc netika uzaicināts Kokneses novads Uzraudzības grupā? Iznāk, ka viss notiek Kokneses novadam aizmuguriski.

VB dabas liegums atrodas tikai Aizkraukles novadā, to nevarēja paredzēt, ka jautājums izies ārpus dabas lieguma un novada robežām. Kad tas bija skaidrs, tad arī tika rakstīta vēstule Kokneses novada Domei un nu jau otro sanāksmi pēc kārtas Kokneses novada pārstāvis piedalās un ir lietas kursā par visu. Situācija ir tāda, ka LR Likumā par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām 12. panta 4. daļā ir rakstīts, ka ierosinot robežu izmaiņas, ņem vērā pašvaldības atzinumu. Tā ka visticamāk tā arī paliks kā līdz šim. Tālāk to risina Vides ministrija. Palika neizrunāta stendu lieta. Vajadzētu 2 stendus – vienu R malā, kur pienāk ceļš. Otra vieta paredzēta bija mežā laucē, bet tā kā tur ir cūku piebarojamā vieta, tad tā ir kļuvusi ļoti nesimpātiska. Varētu pārcelt to uz auto stāvvietu, kas ir aiz Gailjumu mājām. Tā ir LVM zeme un par to ir jāraksta vēl saskaņojums ar LVM.

Ieteikums likt vairāk informatīvās zīmes, arī purvā.

JB būs jaunais ceļš no Rīgas E22, tas jāņem vērā.

VB noteikti jāpārdomā vietas, kur iet cilvēki mežā, liekot zīmes, lai cilvēki zina, ka ieiet dabas liegumā.

JKr kuri pārzina teritoriju, iesakiet vietas, kur likt.

VB tagad ir uzlikti ūdens plūsmu virzieni un bultiņas apsaimniekošanas pasākumu kartē ir redzamas. Turpinot par dabas vērtību saglabāšanu – paredzēts pasākums lakša saglabāšanai, kas vienlaikus kalpos arī platlapju mežu attīstības veicināšanai.

GB iepriekšējā versijā tā nebija.

VB jā, tagad ir nedaudz izmainīts šis pasākums, galvenokārt tāpēc, lai varētu pielietot cirtes veidu *cita cirte*. Esmu konsultējies gan ar ekspertiem, gan ar mežsaimniekiem, gan ar zinātniekiem. Situācija, ka platlapju meža vietā stāda egli, nav tā pareizākā, ja ir iespēja pavērst atpakaļ platlapu mežu virzienā, jo paaugā tie tur ir un jādod iespēja tiem augt. Nav pieredzes šāda pasākuma veikšanai, bet jāmēģina, vienlaikus pasargājot lakša audzi un dodot iespēju attīstīties lapkoku, jo īpaši p[latlapju mežiem, kādi tur ir bijuši.

GB ir daži iebildumi. Viens nog. ir vienreiz kopts, tur aug arī citi koki. Laksis vairāk ir pārējos 2 nogabalos. Izvest zarus būs grūti. Ieteikts sadedzināt, bet tā var iznīcināt laksi. Tad pēc 6-7 gadiem otrs paņēmiens. Kur izcērt egli, var veidoties bieza paauga.

VB ir dažādi DMB apsaimniekošanas ieteikumi, bet šādā situācijā tiešām nav pieredzes, tāpēc plānā ir ierakstīts, ka pasākumu precīzē sezonas laikā, dabā tiekoties augu/biotopu un meža biotopu ekspertam, VMD un LVM pārstāvjiem.

JKr Ir jāiezīmē izcērtamās vietas, kā arī dedzināmās vietas, tāpat izvedamās vietas. Ja LVM principā piekrīt, tad pārējais jau ir tikai detaļas.

VB šobrīd neko vairāk precīzāk nevar uzrakstīt. Precizējumi jādara uz vietas. Laksim nevar būt sliktāk, kā paliekot šajās egļu audzēs. Jo agrākā stadijā to labo, jo labāk. Pie reizes būs interesanta pieredze.

GB visa pieredze ir interesanta, bet diemžēl ne vienmēr veiksmīga. Laksis ir iznīcis tieši tajā nogabalā, kur ir kopts. Jābūt ļoti detāli izplānotam pasākumam.

VB varbūt ne iznīcis, bet nav tur bijis.

JKr mērķis varētu būt saglabāt to kas ir, nevis no jauna ieaudzēt.

JB braucot iekšā var vairāk iznīcināt. Var nogāzt dažas egles un paretināt. Vai tad te lakšu trūkst? Liepu sala pilna ar lakšiem. Baidos, ka var izdarīt lielāku postu.

VB patiesībā sliktāk vairs kā stādīt egli platlapju gāršas apstākļos nevar būt. (Demonstrē attēlu ar mežiem, kādi ir tuvākajā apkārtnē.) Tālā nākotnē tā varētu būt, ja tagad izņemtu egli no šīs mežaudzes. Vispirms šajos 3 nog. ir jāizveido m/l. Izciršana varētu būt apm. 20 m diametra laukumos.

J.Keļmanis (JK) cik tālu varētu būt izcērtamie laukumi viens no otra? Apsaimniekotājam varētu būt grūti izpildīt to.

GB vajadzētu paredzēt arī kaut kādu naudu tam.

VB LVM varētu ieteikt, cik tas varētu maksāt, tad ierakstītu apsaimniekošanas tabulā.

GB teikts nepielietot smago tehniku. Mums iepirkumā jānorāda, kāda tehnika jāpielieto.

VB te laikam jākonsultējas ar LVM, kas droši vien labāk pārzina šo tehniku.

Otrs pasākums, kopšanas cirtes nogabalos, kur tas vecuma dēļ pieļaujams. Tur, kur stādīta egle, tur censties samazināt šo egles daudzumu līdz minimālajam šķērslaukumam, veidojot mistrotu lapu koku audzi, vienlaikus palielinot platlapju daudzumu. Tur, kur ir bērzu nogabali, tur retināt bērzus un veicināt platlapju augšanu. Attiecībā uz B nogabaliem – retināt bērzus un atstāt visus platlapjus, kas tur sastopami.

Ir ieteikums sagatavot tabulu ar kvartāliem un nogabaliem, kur šāda kopšana nepieciešama.

Nākošais sāpīgais jautājums ir par hidroloģiskā režīma stabilizēšanu.

GB kāpēc stabilizēšanu? Mainām nevis stabilizējam.

VB mēs stabilizējam to, kas ir izmainīts. Stabilizēs tādā līmenī, kāds nepieciešams purva ekosistēmai.

JB kad ir destabilizēts?

VB jau sākot ar 1927., 1936., 1950-iem gadiem. 1980-os gados ir izrakti pēdējie ļoti dziļie grāvji mežos, kas ir līdz 3 m dziļi un 5 m plati. Bet dambēs tikai tos grāvjus, kas ir purvā vai arī mežos, kas izveidojušies, aizaugot purvam, nevis ierīkoti mežu nosusināšanai. Bija plānoti 42 aizsprosti, tagad skaits samazināts līdz 29. Atmesti visi aizsprosti DA malā, jo tur grāvji ir vecās meža audzēs, bet dambji bija plānoti tikai uz lieguma robežas, lai uzsākot kūdras ieguvī tur neizmainītos plūsmas. Arī ZA malā ir tikai 7 dambīši palikuši, bet tie varētu saglābt to ļoti skaisto pārejas purvu, kas tur ir un no kura nepārtraukti pa grāvjiem tek projām ūdens. Grāvji atrodas uz Aizkraukles novada zemes. Šie grāvji ir ļoti nelieli, bet tie darbojas. Uz šo brīdi no plāna ir izņemts pasākums par skatu torni. Īsti nebija ieinteresētības par šo pasākumu, to var pārcelt uz nākamo periodu.

JKr varbūt tomēr atstāt šo pasākumu, ja būs iespēja, tad būvēs. Varbūt varēs piesaistīt kādus Eiropas līdzekļus. Tā var būt arī privāta iniciatīva. Tas nebūtu obligāts pasākums, bet ja ir vēlēšanās un iespēja.

JB netālu ies jaunais ceļš E22. Mazāk kā 80 km no Rīgas. Tā ir stratēģiska vieta. Tur jādombā gan par torni, gan par zīmēm. Būs pārvads uz Lobes ez. Jautājums, vai jūs to gribiet, ka tūristi tur iet.

VB iešana purvā tur nebūtu paredzēta, tikai apskate no torņa. Ieliekam šo pasākumu ar 4. prioritāti, ko var veikt šī perioda 2. pusē, kad jau redzams, kā tur veicies ar dambīšu būvi un vai ir iespējas uzsākt torņa būvi.

JK bet tad tur nepieciešams arī informācijas stands.

VB jā, noteikti, ja ir tornis, tad tur, protams, ir vajadzīgs arī informācijas stends. Paredzam plānā šo iespēju. Apsaimniekošana gan tad paliek novada ziņā. LIFE projektā torņa būve nav paredzēta.

JKr dabas tūrisms ir atbalstāms. Tas nenozīmē, ka obligāti jāuzceļ, tā var būt arī privāta iniciatīva. Ņemot vērā nevienādo attieksmi pret pasākumiem šajā teritorijā, tad vismaz šis pasākums varētu dot kaut kādu atdevi citādā veidā.

VB katrā laikā esam gatavi atbalstīt visādi šo pasākumu, varam sniegt informācijas stendam materiālu.

Tālāk - par monitoringu, pagājušajā reizē jau apskatīts.

GB kas ir ar resnā pumpurgliemeža monitoringu? Paredzēta eglīšu izciršana.

VB šis monit. nav izstrādāts, tas kādam ir jādara un tas ir izteikts plānā, bet tas nav paredzēts pasākums LVM. Kādā no nedaudzajām teritorijām tas būtu jādara. Bet šobrīd nav paredzēts, ka jau jāuzsāk pasākums. Papildus ir pievienots lakša monitorings. Ja ir kādi sīki labojumi vai kļūdas, esmu gatava jebkurā laikā uzklaut to (lūdz sazināties un informēt par to).

3. Vārds tiek dots **Zigurdam Zēnam (ZZ)** (SIA „Meliorprojekts”)

ZZ strādā Meliorprojektā no 1981. gada, 20 g. ir projektu galv. inž., grupas vadītājs un būvprojektu vadītājs, nodarbojas ar hidrotehn. būvju projektēšanu. SIA Meliorprojekts pamatnodarbo ir meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju projektēšana, ceļu projektēšana, topogrāfiskā uzmērīšana, kadastrālā uzmērīšana, hidroloģiskie aprēķini, Melioratīvie un hidrotehniskās projektēšanas darbi.

No 2003. g. viens virziens ir augsto purvu dabiskā hidrol. režīma atjaunošana. Agrāk izrakto meliorācijas sistēmu purvos susinošās darbības ierobežošana – aizsprostu ierīkošana. Kopā 9 projekti, pirmais bija KNP, tad Cenas tīreli u.c. Pasūtītāji ir bijuši Latvijas Dabas fonds, tagad Latvijas Universitāte. Aizkraukles purvs tagad ir viens no tiem. Ja runā par purviem un mežiem no hidroloģiskā viedokļa, aprēķinos ir divi koeficienti – purvainība un mežainība. Kur ir purvi un meži, šie koeficienti dod ievērojamu noteces samazinājumu grāvjos. Purvam šis koefic. ir īpaši izteikts, jo purvs darbojas kā sūklis - uzsūc lielu daudzumu ūdens, atdod lēnam, ātrāk atdod tad, ja ir purvā ierīkota nosusināšanas sistēma un pa grāvjiem ūdens aiztek ātrāk.

Aizkraukles purvam grāvju dambēšanas tehn. proj. ir izstrādes stadijā. Uzmērīta trašu topogrāfija. Veikta absolūtājās augstuma atzīmēs, līdz ar to var jebkurā brīdī salāgot ar pārējo teritoriju un var konstatēt, vai tur notiks kaut kāds iespaids uz blakus teritorijām, kurās vietās un kādā augstumā var šos dambjus projektēt. Izdarīts, kas bija darba uzdevumā. Ir sastādīti garenprofili, ievērtējot mežaudzi un iespējamo ietekmi uz blakus teritorijām, ievērojot MK noteikumus Nr. 261 un 714 un Meliorācijas likumu – saskaņā ar tiem nevar pieļaut ietekmi uz blakus teritorijām. Pirmajā variantā paredzēti > 40 dambji, no tiem saglabāti tikai 29. Dambju būves vietas ir teritorijas ZR, ZA un D rajonos.

ZR raj. – esam sazinājušies ar Latvijas Gāzi, ir iebildumi, ka trases tuvumā. Grāvjos, kas atiet no gāzes trases, dambjus netaisīs. Kur ūdens nāk uz gāzes trasi, tur ārpus aizsargjoslas iebildumu nav, kur ir mazs garenkritums, tur taisīs. Bet ir veiktas korekcijas – cels dambjus tikai tur, kur tas ir droši un netraucē arī mežaudzei.

ZA raj. – te savā laikā izveidota haotiska grāvju sist., sekli, 50-60 cm dziļi, vienā daļā neierīkos dambjus, jo tur grāvji pilni ar ūdeni, ir mitrs, tur vairs nav nosusinošā efekta. Plānoti tikai pašā grāvja augšgalā 7 dambji. Grāvim notece uz ZR, bet beigās aiziet uz Lobes ezeru. Ir vēl viena grāvju sistēma, tur bijusi ūdens šķirtne, ir mazs grāvītis gar purva malu. Tur ir Kokneses zeme, tur ir pašiem sava grāvju sistēma, notece sākumā uz A, tad šķērso ceļu un tad saiet kopā ar iepriekšējiem grāvjiem un aiziet uz Lobes ezeru.

D raj. – te bija iebildes no kūdras ieguvējiem, bija bažas par ietekmi, kas varētu būt dambēšanas rezultātā uz viņu teritoriju, bija vēlme perspektīvā paredzēt ūdens novadīšanu uz šeit esošo grāvi. Izpētīta situācija. Te tiešām ūdeni var novadīt, krituma starpība ir 3 metri, bet šī darbība būs jāsaista ar N2000 teritoriju. Ir atmesta dambju būvniecība 3 šī rajona grāvjos. Nebūvēs arī robežas tuvumā dambjus, ja būvē tuvāk, parādās zināma ietekme uz blakus teritoriju, lai to neietekmētu, atkāpās no robežas.

Dambji projektēti visur no vietējās kūdras grunts. To darīs, ņemot vērā iepriekš pieredzi, ja dambis nav pietiekami garums, paredz 7-10 m garu posmu dambēt. Vidējais kūdras daudzums, kas nepieciešams blīvējot un paceļ 20 cm virs grāvja virsmas atzīmes, ir 7-10 kubikmetri uz 1 dambi. Tas nodrošinās pietiekami stabilu ekspluatāciju. Taisa tikai tur, kur neliels garenkritums un uzstādīnājums ne lielāks par 30 cm, parasti nebūs lielāks kā 20-25 cm. Paredzams, ka tie darbosies un pildīs savu funkciju.

GB kādas tieši funkcijas pildīs?

ZZ purva dabiskā hidroloģiskā režīma atjaunošanu.

GB kāds ir piesaistes punkts? Kāda laika līmeni atgūst? Gadsimta sākums, četrdesmitie gadi?

ZZ nevar atgūt to līmeni, kas bija pirms grāvja rakšanas. Ja grāvis minerālgrūntī ir 1m dziļš, tad kūdras grūntī ir 1,4 m, jo nosusinot, kūdra sēžas 30-40 cm. Atzīmi, kas bija pirms grāvja rakšanas, atjaunot nevar. Pēc sanāksmes varēs apskatīt katru dambi uzzīmētu.

A.Āboliņš (AA) – dambis ir tikai tāds rezerves variants, tas ir cilvēka ietekmes novēršanai. Patiesībā vajadzētu visus grāvjus aizbērt. Tad sasniegtu pareizo ekosistēmas hidroloģisko rež. Tas ir cilvēka ietekmes novēršanas jeb mazināšanas pasākums.

GB vai nelielas, ka tas vēl stiprāk ietekmēs? Nevar paredzēt ietekmi, bet tā vilksies vēl vismaz 100 gadus vai ilgāk.

AĀ nevar ietekmēt vairāk, kā tas jau ir ietekmēts. Tiks atdots parāds dabai.

MP paliks slapjāks, ekosistēmai tas nāks par labu, atjaunosies gan ogu augšana, tiks atjaunots biotops, kurš mums ir jāaizsargā.

GB piekrītu, bet kur ir pamatojums. Šajā teritorijā, piemēram, aug gada staipekņi.

ZZ ja purvā ir pietiekoši augsts līmenis, ūdens nāk tam tikai par labu, purvs sāk augt.

JB klasisko purvu nevar atgūt. Pieņemsim, ka 200 g. atpakaļ te bija kapitāls augstais purvs. Vai var to dabūt atpakaļ?

AĀ bet kāpēc nevar censties?

D.Brakmane (DB) – var vismaz apturēt šo procesu.

JB vienīgais varbūt apturēt. Neiejaukšanās ir labākā apturēšana. Atnāks bebrs un izdarīs visu, ko vajag.

Dēliņa A. (AD) ja turpinās ļaut ūdenim aizplūst, tad purvs turpinās aizaugt. Piemēram, purva līcis teritorijas dienvidos turpinās aizaugt.

GB vai ir kādas vecās kartes, piem. no kara laikiem?

ZZ ir kartes arhīvā, piem. no 1953. gada, kad kūdra vēl netika iegūta. Tur var redzēt visas purva augstuma atzīmes.

GB kāds ir dambēšanas mērķis? Konkrētas sugas aizsardzība?

MP nē, biotopa aizsardzība.

GB bet vai no tā necietīs blakus biotopi, piem. meži? Vai varam precīzi prognozēt šo procesu? Vasenieku purvā, piemēram, aizdambēts grāvis, bet ūdens negaidīti plūst citā vietā, kaut kāds kvartāls mežā nokaltis. Vai tādas sekas nevar būt?

ZZ pēc nosusināšanas notiek purva sēšanās, attālums starp grāvjiem pēc būvnormatīviem ir 100-130 metri. Ja purvā izrok grāvi 1,3m, tad ietekme ir 50-60 m attālumā.

JB - vai ir karte, kas parādīs tās pēcdambēšanas procesa ietekmes?

ZZ dambēšanas uzdevums ir novērst ūdens plūsmu no purva. Ja ūdens ir uzplūstošs, ja grāvis kādā posmā nāk caur purvu, tad jebkurā gadījumā noteikts ūdens daudzums no teritorijas plūdīs, tad tas pie dambja rada uzstādīnājumu, tad ūdens meklē ceļu apkārt dambim, ja dambis ir pārāk īss.

JB kur tad tas aizies?

ZZ ja garenkritums ir šādā virzienā, tad pavasara palos ūdens apiet apkārt dambim, meklē ceļu atpakaļ uz grāvi un nonāk atpakaļ grāvī, jo ūdens to grāvi mīl.

JB ko bebrs izdara? Ūdens ātri apiet dambim un egļu audzes aiziet bojā ātri, pat vienā sezonā.

ZZ jau ir teikts, ka atkāpjamiem no mežaudzēm.

JB kā tas ietekmēs skaistos platlapju mežus?

JKr par cik pacelsies ūdens līmenis?

ZZ atkarībā no grāvja dziļuma. Savulaik izraktais grāvis vairs nav tik dziļš, notiek aizsērēšana, tas ir dabīgs process, dambju veidošana ir process, kas šo aizsērēšanu jeb aizaugšanu veicina. Ja grāvis ir pilns ar ūdeni, grāvis augšpus dambja aizaug, susinošā ietekme samazinās, notiek mitrināšanās un purvs var augt.

GB tad par stabilizāciju nevar runāt. Ir cita situācija, tā nav stabilizācija, bet izmaiņas.

ZZ tā nav stabilizācija. Stabilizācija ir iekonservēšana.

GB tā tad šīs ir kādas nezināmas izmaiņas.

ZZ tās nav nezināmas izmaiņas, tāpēc tagad strādā tehniskā projekta grupa un tāpēc tagad strādā šī Uzraudzības grupa. Tā notiek daudz kur Eiropā, tagad arī Latvijā. Tehn. projektu pabeigs, kad būs panākts kompromiss. No mūsu puses šis kompromisa solis ir ļoti plats - ir samazināts dambju skaits no 42 uz 29. Ja samazinās vēl, tad nav jēgas.

JB nevar salīdzināt Eiropu ar Latviju. Vai vajag iejaukties? Mums ir tie purvi, kur tiešām savā laikā ir bijusi iejaukšanās. Bet nevar skatīties uz Eiropu. Piemēram, vai Holande ņems pretī kaut vai 10 bebrus vai Vācija vilkus? Eiropa dod naudu, bet nevajag dāncot pēc Eiropas stabules. Mans uzskats - šajā meliorācijas sistēmā nevajag iejaukties, daba izdarīs visu. Varbūt tikai tur, kur ir norakts purvs. Te, kur viss jau ir, nevajag. Vasaras paliek mitrākas, varbūt nemaz par daudz tas ūdens nav aizgājis. Ar dambju aizdambēšanu pagājušajā vasarā nebūtu līdzēts nemaz.

DB pagājušajā mēnesī īgauņi pārdeva 70 vilkus palaišanai savvaļā Vācijā. Bebrus arī eksportē, tos ļoti daudz kur vēlas introducēt.

JK kas notiek, ja paliek mitrāks? Vai tas veicina kūdras veidošanos, vai sfagni labāk sadalās?

MP protams, sfagni turpina ieviesties, purvs turpina augt.

D.Drazdovskis (DD) sfagni no viena gala aug, no otra atmirst un uzkrājas – veidojas kūdra.

JKr mērķis nav ne sfagni, ne kūdra, bet mērķis ir purvs kā ekosistēma.

A.Everte (AE) mērķis ir atjaunot purva biotopu.

GB vai ir prioritātes? Dažas sugas iet bojā.

JB purvi un apkārtējie meži. Kāda ietekme būs uz labajiem platlapju mežiem?

ZZ ir plānots uz mežaudzēm neiedarboties. No mežaudzēm atkāpjami. Strādājam galvenokārt augstajā purvā, kas ir degradēts, un dabai ir jāpalīdz.

JKr gārša un slapjā gārša – tie paši par sevi ir mitri un mežaudzes ir piemērojušās augt šādos apstākļos un mitrums tur nekaitēs.

DD purvam un gāršu mežiem ir reljefa atšķirības, šie meži ir kādu pusmetru līdz metru augstāk par purva līmeni - paaugstinot 15-20 cm līmeni purvā, ūdens neplūdis pret kalnu. Otrs jautājums – kāpēc svarīgi pacelt līmeni purvā – sfagnu rizoīdi vairs netiek līdz ūdenim, sfagni pārstāj augt un neveidojas kūdra.

GB bet vai ir kādi pētījumi?

AA jums ir dezinformācija par Vasenieku purvu un taku. Es tur staigāju jau 5 gadus.

GB tā nav dezinformācija, bet informācija no Ziemeļkurzemes mežsaimn. kolēģes (lasa A.Ārgales e-vēstuli). Pa atbērtni pārvietoties ir problemātiski, tiltiņš un laipas posms aiz 1. platformas zem ūdens. Nav zināms, cik liela ir purva kapacitāte, bet izskatās, ka pāri plūstošie ūdeņi varētu ietekmēt arī apkārtējo teritoriju. Un tas ir izpildīts projekts.

MP par purva laipu - tiks labots. Bet šajā projektā nebūs purva laipas.

GB tad vajag pabeigt iepriekšējo projektu, nav runa par laipu, ir tas, ka nevar precīzi aprēķināt.

MP grāvis ir izraisījis purva sēšanos un apturējis purva augšanu. Paceļot līmeni par 15 cm, atjauno to, kā tur bija jābūt.

E.Zēbergs (EZ) purvs ir nosēdies, vai atjaunojot līmeni purvs celsies?

MP necelsies.

EZ augstais purvs vairs neizveidosies, jau ir nosēdies un jūs vēl uzpludināsi ūdeni virsū.

MP ja sfagni sāks augt, veidosies kūdra un tomēr augs.

GB vai Vasenieku purvā pēc dambēšanas purvs ir sācis augt?

MP jā, tur ļoti uzskatāmi veidojas sfagni un process notiek. Tās kļūdiņas, kas ir pieļautas, var labot.

GB varbūt jāizlabo pa priekšu iepriekšējās kļūdas un tad jāstrādā jauno?

MP viss tiek izvērtēts un neatkārtos kļūdas, tās tiek ņemtas vērā.

JB savā laikā Aizkraukles purvā un arī tagad cilvēks ir iejaucies. Arī iegūst kūdras. Meliorprojekts agrāk projektēja meliorāciju, tagad aizdambēšanu. Vai šī ir tā vieta, kur vajag iejaukties ar maksīgām būvēm. Varbūt nevajag iejaukties? Ir zināms, ka nerakts papildus un nesusinās neko. Vai nav pārāk liels risks un nenodarīs postu jau tam, kas ir? Diez vai purvs ir tik sauss, nokrišņu tagad ir vairāk.

A.Dēliņa (AD) tagad katrs paužam savu subjektīvo uzskatu. Var būt viedoklis -, „ir labi kā ir, nedarām neko, būs labi arī tā.” Bet ir otrs viedoklis un iespēja - var mazināt šo cilvēka ietekmi un samazināt ūdens noplūdi no purva.

GB, EZ bet būs ietekme citādā veidā. Būs ietekmēšana par jaunu.

AD purvs ir vieta, kur ir daudz ūdens 89-94%. Jo vairāk ūdeni notur purvā, jo augstā purva attīstībai tas labāk. Aizkraukles purvs ir aizsargājama teritorija un viens no teritorijas mērķiem ir saglabāt šos purvus pēc iespējas labā stāvoklī. Purvs nav tik degradēts, kā pilnīgi norakts. Bet tikai tāpēc, ka te vēl ir saglabājušies dabiskie biotopi un tāpēc neko nedarīt – tas arī ir vienpusējs viedoklis. Jau no apm. 1997. gada šādi dambji uz grāvjiem tiek veidoti un pieredze jau ir >10 gadu garumā. Ūdens saglabāšana un režīma atjaunošana ir būtiska un nozīmīga, un dod efektu attiecībā uz purva biotopu atjaunošanu. Tāpēc viedoklis „nedarīsim neko” neder, jo ūdens **turpina plūst** no purva projām. Ja apskata Latvijas laika kartes, tad tieši tādi purva līčiši, kas ir starp minerālgrunts salām, kur ir tie vērtīgie platlapji un citi meži, tie visi atrodas hipsometriski augstāk nekā plānotie grāvji, kur tiek plānots paaugstināt līmeni, tas neskar šos mežus. Neko nedarīs ar lielajiem grāvjiem, kas savāc no purva un purva ūdeni, līdz ar to piegulošie meži netiks ietekmēti. Plānots dambēt tikai grāvjus, kas novada ūdeni no purva. Purvā paceļot līmeni, purva aizauguma priedīte nejutīsies labi un ļaus attīstīties atklātajam purvam. (Demonstrē trīsdimensiju modeli).

GB vai ir zināms, cik daudz aizplūst ūdens?

AD nav rēķināts, bet to var izrēķināt pēc notecēm.

VB jāpiebilst, ka platlapju meži ir tieši šajās augstākajās vietās, tiem nekas nedraud.

AA mēs neejam pretrunā, platlapju mežu saglabāšana un veicināšana nav pretrunā ar gruntsūdens līmeņa pacelšanu purvā.

GB vai gruntsūdens līmenis necelsies?

AD celsies par 10-15 cm, spriežot pēc iepri. projektu pieredzes. Piem. Cenas tīrelī normāli gruntsūdens līmeņa svārstības ir 15-20 cm. Tur, kur ir grāvji, līmeņa svārstības sasniedz pat 55 cm. Pēc dambēšanas svārstības izlīdzinās un ūdenslīmenis pietuvinās tam, kāds tas ir neskartajā purvā. Līdzīgi ir arī citos purvos (rāda Klāņu purva gruntsūdens svārstību grafiku pirms un pēc dambēšanas).

GB cik tālu dambis ietekmē līmeni?

ZZ atkarībā no grāvja dziļuma. Ja grāvis bija 1,3 m tad, tagad tas ir apm. 80 cm dziļš un ietekmes zona no 50 m saglabājusies uz pusi.

AD piem. Teiču purvā (demonstrē grafiku) kamēr grāvis nav bijis izrakts, tikmēr gruntsūdens līmenis bijis 15-30 cm pavasarī no zemes virsmas, bet, izrokot grāvi, jo dziļāks grāvis, jo susināšanas ietekme plašāka. Ja līmeni uzstādina, tad attiecīgi šīs ietekmes platums paliek ne vairāk par kādiem 100 m.

AA Vasenieku purvā var redzēt (rāda grafiku), kā gruntsūdens līmenis svārstās līdz dambju ierīkošanai un kas notiek pēc dambju uzcelšanas. Ūdens ieņem savu pozīciju un noturās un augstāk par 0 nepaceļas. Lielākās svārstības ir grāvja tuvumā, tālāk mazāk. Svārstības ir 15-20 cm.

AD rezultāti bija grāvja tuvumā, šis līmenis ir zemāks kā tālāk purvā. (Demonstrē grafiku no Teiču purva). 3. urbums ir 15 m no grāvja, 4. urbums jau 30 m no grāvja. Izteikta grāvja ietekme sniedzas kādus 30 metrus. Līdz ko sāk ieviesties koki, rodas iespēja kokiem vēl vairāk patērēt šo ūdeni un iet arvien tālāk purvā, tas ir tas, kas degradē šo purvu, jo purvs aizaug. Uzreiz pēc dambja izveides, tuvāk grāvim ir 20 cm, tālāk 10-15 cm un līmenis kļūst daudz izlīdzinātāks. Ja būvē vasarā, tad ūdens līmenis var krasi pieaugt tikai, ja uznāk pēkšņi ļoti lieli nokrišņi. Aizkraukles purvā kupols bija noraktajā daļā, mums plānots darboties vairāk pa purva malām, kur ūdens aizplūšana veicina purva aizaugšanu. Tāpēc ir mērķis uzturēt šo ūdens līmeni purvā, lai nesamazinātos purva platības.

GB kur ir viszemākā vieta? Vai netecēs uz mežiem prom?

AD jau dabiski grāvji tek šajā virzienā, darbojas arī bebbri.

GB vai nedublējam bebru dambjus?

AD nē, tie ir zemāk, un ar bebbriem ne vienmēr var rēķināties. Šajā posmā nav bebru dambji. Ja baidās, ka ūdens līmenis te paaugstināsies vai virziens nav nezināms, grāvis te turpinās, te viss ir precīzi uzņēmēti. Dīķim nevajadzētu veidoties, jo zemes virsma ir augstāka par 86,5m un grāvja mala ir vēl augstāka. Visur uzstādinājuma līmenis ir zemāk par grāvja kranti un ūdens nevar pāriet pāri grāvja malai. Pat ja gruntsūdens līmeņa paaugstināšanas gadījumā veidojas plūsma, tad vienalga šis grāvis visu aizvadīs tālāk.

VB jebkurā gadījumā jāatceras, ka te visur ir runa par dabas lieguma mežiem. Saimnieciskie meži te ir ļoti tālu.

GB nerunājat par saimn. mežiem, te ir arī citas vērtības.

VB pat jebkura bebraine vairo bioloģisko daudzveidību šajā teritorijā.

JK bijusi ģeoloģiskā izpēte, augšējos slāņos ir mazāk sadalījušies sfagnu slāņi, ko tas nozīmē? Tas ir par daudz ūdeņu vai par maz?

MP tas ir pilnīgi dabiski, jo purvs vecāks un kūdra dziļāk, jo tā vairāk sadalījusies. Augšējos slāņos vēl nav paspējusi sadalīties.

GB kāpēc ūdens iet pāri grāvim Vaseniekos?

MP purvs nosēžas.

AD Aklajā purvā tas labi redzams.

GB neuztrauc laipa, bet gan tas, ka ūdens plūsma nekontrolējami plūst citur. Ir skaidri redzams, ka plūst pāri grāvja malai.

DD ir redzams, ka tā plūsma vienalga tek pa grāvja radīto pazeminājumu.

Tiek demonstrēts attēls no Vasenieku purva laipas.

AA un **MP** skaidro un rāda, kur ir grāvja krants, kur atbērtne, kur purvs. Grāvis ir kādi 3 m.

AA te redzams, ka ūdens plūst purva virzienā. Iespējams, ka tiltnīš tehniski neiztur apmeklētāju slodzi, varbūt naglas neiztur, bet tas ir vienkārši izlabojams. Vienā vietā mikrotērcīte lietus laikā ir izveidojusies pār atbērtni, bet tas nav tāds ūdens daudzums.

GB augsts līmenis ir jau tad, kad atklāja laipu 2007. gadā oktobrī.

AA šis attēls nav no 2007. gada.

GB tas ir no laipas atklāšanas, tur ir redzams gads.

MP ir daudz attēlu vēl no 2010. gada oktobra, kad tur viss ir pilnīgi sauss.

GF nevar jau balstīties uz vienu fotogrāfiju, tas ir jāredz dabā.

AA ūdens ir ieņēmis savu līmeni. Uzaicina visus uz Vasenieku purvu, kad spilves.

GB projekts varētu uzaicināt ekskursijā. Rožu purvā bija ekskursija, izvadāja pa visiem grāvjiem.

MP aicina no projekta uz Vasenieku purvu, visu uzraudzības grupu. Redzētu, kāda ir atbērtne, kādi ir dambji. Aicina arī Aizkraukles novada pārstāvjus. Un žurnālistu. Maijā ir piemērots laiks, kad vislabāk var novērot ūdens tecēšanas procesus.

MP jāatbild vēl uz jautājumu, kāpēc tieši šajā purvā mums kaut kas ir jādara – jo blakus purvam notiek kūdras ieguve un ir jāveic monitorings, kā kūdras ieguve ietekmē teritoriju.

JK ieteikumi d/a plānu izstrādei - derētu redzēt dendroloģisko analīzi. Izrok grāvi un nav zināms precīzi kad rakts, pēc tā var noteikt. Tas aiztaupītu daudz pūļu pārliecināt par dambēšanas nepieciešamību.

MP Iluta Lūce drīz aizstāvēs disertāciju, kā meliorēšana ietekmē koku augšanu. LIFE projekta laikā būs dažādas izpētes, arī dendroloģiskā, un nāksim klajā ar šīs izpētes rezultātiem, un tas viss tiks prezentēts dažādos semināros un grāmatā. Ļoti vēlētos atrast kopīgu valodu ar visām ieinteresētajām pusēm un sadarboties. Ir purvi, kas Latvijā ir jāpēta.

GB jāpēta ir, bet vai uzreiz ir jāaizdambē? Labāk ir vispirms izvērtēt un tad darīt. Ir daudz pētījumu, bet ja jau dambēšana ir galvenais pasākums plānā, tad vislielākā uzmanība bija jāpievērš tieši šim jautājumam, un par citu varēja mazāk runāt. Un dendrol. pētījumi ir svarīgi, tur redz purva vēsturi, var salīdzināt ar nokrišņu daudzumu un var redzēt cik liela bijusi ietekme. Ietekme būs 100 gadus, tāpēc nopietni jāizvērtē.

GF bet tiek jau vērtēts un pārvērtēts un cik daudz dambji jau ir noņemti no plānotajiem nost. Un ūdens pret kalnu neplūdis, tas taču nevar uzplūst pret pakalnu un appludināt mežus, kas atrodas augstāk.

MP dambēšanas pasākumi tiek veikti purvā.

AD LVM meži atrodas lejpus, ja runā par ZR malu, tāpēc aizdambējot augšpusi, lejpusi appludināt nevar.

GB cik tad tālu tas grāvis ietekmē apkārtni?

AA 20-30 m. Tiešā ietekme.

AD tā ir tiešā ietekme. Bet netiešā ietekme ir uz veģetāciju. meži ir lejpus, aizdambējot augšpus, tad appludināt lejpus nevarēs.

VB demonstrē kartes vecās un jaunās, kur var redzēt salīdzinājumu un kā notikusi grāvju ietekme, kā purvs aizaug. Kur bijis klajš purvs.

AA ko nozīmē dabas aizs plāns? No kā aizsargā – no cilvēka!

VB pēdējie ļoti dziļie grāvji ir izrakti tikai pirms 30 gadiem. Un runa ir tikai par dabas liegumu. Ārpus tā nekāda ietekme neiziet.

GB toreiz nebija dabas liegums. Grāvji tika rakti ar vislabākajiem nodomiem. Ja būtu redzējuši tos drausmīgos uzpludinājumus, kādi te bija. Cilvēki cerēja vismaz uz kaut kādu ekonomisko efektu.

VB tas ir mežā, protams. Cerot uz ekonomisko efektu. Bet purvā ir cits jautājums.

AE paskatieties kas notiek Kalsnavā(?), egle iet bojā, vecāka par 50 gadiem, bet viss jānecērt sanitārajā cirtē. Susināts mežs ir nedzīvs. Neviens nespēj atbildēt, kāpēc tā egle kalst.

MP tāpēc jau grib dabūt atpakaļ to dzīvo ekosistēmu, lai purvs sākt augt.

VB ir tik daudz pētījumu un pierādījumu, ka meliorācijas grāvji ietekmē tos purvus, ka sākt atkal visu no 0 nevajadzētu. Piemēram, nocērtot priežu mētrāju, tur taču neatjaunosies melnalksnis. Ir lietas, kas ir pašas par sevi saprotamas un par kurām ir pētījumi un viss ir zināms.

JKr vai kādam ir vēl kas konkrēti sakāms?

GB vai Eiropai ir zināms, ka te notiek kūdras iegūšana?

MP jā, zināms, tikai toreiz nebija zināms, ka paplašinās kūdras ieguvu.

VB un mēs ar savām aktivitātēm kūdras laukus un ieguvu neskaram.

GB kur jāapstiprina dambīšu būvniecība? Vai ir ietekmes uz vidi novērtējums? Te tomēr ir aizsargājamā teritorija.

ZZ tas ir jautājums par tehn. proj. stadijām, tagad patiesībā ir pirmsprojekta apspriešana un projekta pieslīpēšana. Tālāk jāpasūta vietējā pašvaldībā būvvaldē plānošanas uzdevums. Uz tā pamata jāpasūta tehn. noteikumi reģionālajā vides pārvaldē, Zemkopības ministrijas nekustamajiem īpašumiem. Tad RVP tehniskajos noteikumos ierakstīs, vai ir vajadzīgs izvērtējums. 91. MK noteikumi teikts, ka nav nepieciešams sākotnējais izvērtējums, ja dabas aizsardzības plānā ir paredzēts tāds apsaimniekošanas pasākums.

JKr klasiskā gadījumā RVP nosaka sākotnējo ietekmes uz vidi izvērtējumu un tas nosaka, vai nepieciešama IVN procedūra.

JK tas ir RVP kompetencē.

ZZ būvniecība var notikt tikai, ja apstiprināts tehniskais projekts. Tā kā tā ir Eiropas nauda, tad notiek konkurss būvniecībai. Ir mainīti 218. Un 261.MK noteikumi, tagad būvatļauju izsniedz vietējās pašvaldības būvvalde.

GB vai mums kā zemes īpašniekiem ir jāiesniedz?

ZZ jums kā zemes īpašniekiem ir jāiesniedz būvvaldē būvniecības pieteikums plānošanas un arhitektūras uzdevuma saņemšanai.

GB visa šī plānošana notiek kaut kā aizmuguriski, jūs projektējat, mēs pat nezinājām.

GF vispirms visām pusēm ir jāvienojas un te tas notiek.

ZZ pasūtītājs ir piezēmējies, decembrī bija cita situācija, tagad viss kardināli ir mainījies. Mainījies aizsprostu skaits. Kad noskaidrosies galējais kopsaucējs kur, ko un kā.

GB ne tikai kas attiecas uz LVM, arī uz citiem īpašniekiem.

VB ZA stūrī ir Aizkraukles domes zeme.

ZZ kad būs kopsaucējs, tad ies pie LVM ar visu paketi. Pagaidām nesūta, jo ir atklātas diskusijas un meklējumi, kā labāk. Labi, ka te piedalās RVP un pašvaldības pārstāvji.

GF šo diskusiju rezultātā izkristalizējas labākais rezultāts. Te ir izsvērts līdz pēdējam. Ja kopsaucējs ir sasniegts, tad nav iemesla īpaši kavēt. Jāsaka liels paldies visiem oponentiem par ieguldīto darbu.

JKr vai var nodot dabas aizsardzības plānu uz sabiedrisko apspriešanu?

GB ir iebildumi, neļūtos droša, attur Zkurzemes pieredze, pēc Ārgales teiktā, ja viņiem otrreiz būtu šāds projekts, viņi noteikti būtu kategoriski pret. Bet neesmu redzējusi.

GF viens cilvēks teica...te tagad ir izskatīts un uzlabots.

VB mēs esam ar Aiju Ārgali sazinājušās un vēl katra savā telefona galā skatījušas kartes un tas, ka varbūt kaut kas kaut kur ir ietekmēts – tie ir tiešam tikai vārdi. Viņai arī tas ir tikai „varbūt līmenī”, viņa arī tur nav bijusi, kā viņa pati atzīst. Saimnieciskie meži ir tik tālu. Tad jābrauc nākošgad skatīties.

JKr kādi ir ieteikumi? Šis izstrādes process ir bijis gana korekts.

GB jā, šis ir bijis korekts.

JKr ir aicināti dažādi pārstāvji – gan pašvaldības, gan citas pašvaldības, ko varētu ietekmēt, gan mednieki, gan Meliorprojekta pārstāvis. Informācija ir sniegta un saņemta atbilstoši plāna izstrādes gaitai pietiekoši.

GB nav ierakstīts, kas uzņemsies atbildību, kas to uzraudzīs un par kādu naudu, tas ir svarīgi.

MP par to mēs padomāsim. Ļoti vēlamies arī nākamajā sanāksmē Aklo purvu izskaidrot situāciju. Būs Z. Zēns un skaidros visu līdzīgi kā te.

GB dambēšanas pasākums ir nopietna lieta, te ir pavisam kaut kas jauns. Plāns ir 10 gadiem. Neko nesaku par mežu apsaimniekošanas pasākumiem, bet šis ir ļoti svarīgs, var salīdzināt ar Daugavas rakšanu. Rada kaut ko jaunu uz 100 vai 200 gadiem, tāpēc ļoti rūpīgi jāizvērtē. Tāpat stabilizē vai rada kaut ko jaunu.

JKr tas ir vairāk lietojamā termina jautājums.

MP atjauno vai vismaz daļēji vai iespēju robežās atjauno purva ekosistēmu, to kas bija.

ZZ te grāvju dziļums ir tikai 70 cm, t.i. nedaudz virs ceļa, tāpēc ar Daugavas rakšanu īsti nevar salīdzināt.

MP grāvju nav tik daudz, būs daudz mazāk dambīšu. Iepriekšējā projektā bija > 300 dambīšu.

GB par ietekmes zonu - ja no grāvja 30 m uz abām pusēm būs mums nezināmas pārmaiņas, būtiski purvu neatjauno, bet būs antropogēnā slodze, būs ekskavators. Vai ieguvums būs adekvāts? Te pat neatjauno, tas jau būtu lepnī teikts. Nav precīzi pateikts, ar ko raks.

MP lielākoties tur būs ar roku darbu veidoti dambji, jo ar ekskavatoru netiek klāt.

GF pasākums uz 100 gadiem, pēc dažiem gadiem neko vairs nevar redzēt. Piem. Somijā jau pēc pāris gadiem neko neredz.

GB tur parādīja fotogrāfijas dažādos laikos.

VB plānā ir ieliktas 4 kartes salīdzināšanai no dažādiem laika periodiem, arī pati vecākā karte, kur var redzēt, kur ir bijis purvs, protams, būtu labāk, ja būtu ortofoto no dažādiem gadiem, bet tie nav tik sen pieejami. Demonstrē kartes, kur bijis purvs.

AD var sameklēt 50 gadu aerofoto.

ZZ tajos neko nevar redzēt. Labāk ir 70, 80ie gadi.

AD bet tas ir par jaunu.

GB vēl gribētu karti ar aizsargājamām sugām. Nav liktas ar GPS, zinošs cilvēks ir uzlicis, kas perfekti orientējas mežaudžu plānos. Tām sugām, kas ir gar grāvjiem, vajag koordinātes, lai var atrast šīs atradnes un pārbaudīt.

VB teritoriju vispār ir apsekojuši labākie eksperti. Grāvju apkārtnē ir gada staipekņa atradnes. Tā nav tā suga, kuras dēļ jāatceļ apsaimniekošanas pasākumi. Tā ir pietiekoši bieži sastopama suga. Sagatavos tabulu ar koordinātēm, tur ir tikai gada staipeknis gar dambējamiem grāvjiem, staipeknis šajā teritorijā ir daudz.

GB apsaimn pasākumus vajag ļoti precīzi. Ir modernas tehnoloģijas un vajag tās izmantot. Iezīmēt kartē.

VB plānā ir ierakstīts cik vien precīzi iespējams. Plānā paredzēts, ka vēl precizēs vasarā.

JKr vai var nodot plānu sabiedriskai apspriešanai? Ja nē, tad kādi ir argumenti?

GB nē, trūkst pētījumu.

VB nevar teikt, ka trūkst, tik daudz strādāts un tik daudz jaunu datu kā šajā plānā un šajos visos 4 plānos, tā reti notiek.

GB neiebilst, ka daudz strādāts, nopietnāk jāpamato dambēšana un ir jāpabeidz iepriekšējā projekta astes.

GF nevar attiecināt cita purva vai cita projekta problēmas uz šo konkrēto plānu, turklāt ir ņemta vērā iepriekšējā pieredze.

AD grāvji ir uzmērīti, ir zināms, cik augstu var pacelt līmeni. Ko iegūsim, pagarinot pētīšanas laiku? Pagarināšana neko nedos.

MP pētījumu ir daudz, uzmērīts ir, hidroloģija ir izpētīta, ir zināmas ūdens plūsmas, zināms, cik augstu var pacelt līmeni, lai tas neietekmētu apkārtni, veģetācija pētīta, nevar piekrist, ka nav pētījumu, jo viņi ir.

GB ir daudz, bet neattiecas uz galveno pasākumu.

MP ir daudz pētījumu un mērījumu, kas attiecas uz dambēšanas pasākumu. Viss ir ņemts vērā. Jautājums tiešām – kas vēl nav izpētīts?

GB kas būs ar privātajiem īpašniekiem, kas nav bijuši? Vai viss notiks bez viņu ziņas?

VB uz viņu zemes dambēšana nenotiek, viņiem regulāri tiek sūtīta informācija par sanāksmēm un plāns ar visiem pielikumiem tāpat kā visai uzraudzības grupai. Viņi ir informēti.

JKr vai var virzīt plānu sabiedriskai apspriešanai? Komentāri jau būs arī tajā. Saskaņā ar MK noteikumiem, lēmumus uzraudzības grupa pieņem, vienojoties. Ja nevar vienoties, tad balsojot. Jautājums tiek likts uz balsoša

No uzraudzības grupas nav klāt M. Deičmane un G. Cankalis. Visi 6 pārējie ir.

Notiek balsošana, vai plānu var nodot sabiedriskai apspriešanai.

Par 5 (M.Pakalne, J.Krūmiņš, A.Everte, J.Keļmanis, J.Bāliņš). Pret 1 (G.Baltiņa). Atturas- nav.

J. Krūmiņš paziņo: balsojot 5 par, 1 pret **pieņemts lēmums**, ka dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plānu var nodot sabiedriskai apspriešanai, tālāk notiek attiecīgā procedūra, ko nosaka likumdošanas normatīvie akti.

Sanāksme beidzas 13:35

Piezīme: sākot ar darba kārtības 2. punktu (kad sākas diskusijas, jautājumi un atbildes), protokolēts, izmantojot diktoфона ierakstu sapulces laikā, tekstu nedaudz saīsinot.

Pēc diktoфона ieraksta protokolēja V. Baroniņa

Dabas lieguma "Aizkraukles purvs un meži" dabas aizsardzības plāna sabiedriskās apspriešanas sanāksmes protokols

Aizkraukle, 08.02.2011.

Sanāksme sākas 11:00

Sanāksmē piedalās:

1. J.Krumbergs – „Lazdu” iedzīvotājs, pensionārs
2. A.Podvinska - Aizkraukles Dome, Domes Vēstu veidotāja
3. S.Stepiņa – Aizkraukles novada pašvaldība, zemes lietu speciāliste
4. J.Bāliņš - Aizkraukles pagasta pārvaldes vadītājs
5. J. Belickis – LVM, Vidusdaugavas mežsaimniecības direktors
6. R.Kojāns - privātpersona
7. T.Paulis – privātpersona
8. A.Dudeničs – LVM, Vidusdaugavas mežsaimniecība
9. G.Freimane – Latvijas Dabas fonds
10. M. Pakalne – Latvijas Universitāte, Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja
11. A.Dēliņa – Latvijas universitāte, hidrologs
12. B. Siksnāns – saimn. "Meža Dzeņi" īpašnieks
13. G. Baltiņa – Vidusdaugavas mežsaimniecība, vides speciāliste
14. R.Saliņš – mednieku klubs "Aizkraukle", mednieks
15. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, vecākais valsts vides inspektors
16. I.Burka – SIA „Staburags”
17. D.Brakmane – sabiedrisko attiecību koordinatore, LIFE projekts
18. A.Slišāns – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents
19. G. Balodis – lauku darbu vadītājs
20. A.Petriņš – LDF, ornitologs
21. V. Baroniņa – Latvijas Dabas fonds, dabas aizsardzības plāna vadītāja

Sanāksmes vadītāja **G. Freimane** atklāj sanāksmi, iepazīstina ar darba kārtību:

1. M. Pakalne. Īsi par LIFE+ projektu „Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā”.
2. V. Baroniņa. Dabas lieguma „Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes rezultāti.
3. A. Dēliņa. Hidroloģiskā režīma atjaunošana.

M.Pakalne (MP) īsi iepazīstina ar LIFE+ projekta mērķiem un uzdevumiem. Projekta galvenais mērķis – susināšanas efekta samazināšana un hidroloģiskā režīma atjaunošana četru dabas liegumu purvos. Notiek dabas aizsardzības plānu izstrāde 4 projekta vietās, tostarp dabas liegumā „Aklais purvs un meži”.

V.Baroniņa (VB) iepazīstina ar plāna izstrādes rezultātiem. Teritorijas galvenās vērtības – īpaši aizsargājami biotopi, kā arī putnu, augu un bezmugurkaulnieku sugas. Teritorijā konstatēti 4 Latvijā (aizņem 14% teritorijas) un 8 Eiropā aizsargājami biotopi (aizņem 87% no teritorijas). Lielākās platības aizņem Eiropas noz. biotops – neskarti augstie purvi (38%), tomēr arī degradēti vai negatīvi ietekmēti purvi, kas veidojas grāvju apkārtnē, aizņem 3,5%. Konstatētas 75 īpaši aizsargājamās sugas. Pārsteidzoša izrādījās putnu sugu daudzveidība (21 Putnu direktīvas suga), 23 aizsarg. vaskulāro augu sugas, 10 sūnu, 14 bezmugurkaulnieki. Uz šo vērtību koncentrācijas pamata ierosināts zonējums – regulējamā režīma zona (317 ha) un dabas lieg. zona (1215 ha). Ierosinātas arī vairākas vietas teritorijas robežu izmaiņām. ZA malā tas ir Kokneses novadā, A malā - SIA „Kūdras enerģija” un D malā - LVM zemes. No Kokneses novada un „Kūdras enerģijas” saņemti noraidījumi, bet LVM iesaka veidot mikroliegumus. Pieņemot lēmumu par robežu izmaiņām, tiek ņemts vērā pašvaldības atzinums. Galvenie teritoriju negatīvi ietekmējošie faktori – meliorācija, kūdras ieguve tiešā terit. tuvumā, egļu monokultūru ierīkošana platlapju mežu vietā, mežacūku piebarošana u.c. Galvenie apsaimniekošanas pasākumi - dambju būve uz melior. grāvjiem, lai mazinātu susināšanas efektu un iespēju robežās atjaunotu purva hidroloģisko režīmu, lakša biotopa apsaimniekošana, dažādi informatīvie un monitoringa pasākumi.

A.Dēliņa (AD) Kas notiek, ja izrok purvā grāvi? Iedarbība ir atkarīga no grāvja dziļuma, grāvja mala paliek sausāka, kas veicina koku augšanu Veidojas kumulatīvais efekts, koki patērē vairāk mitruma, koki aug labāk un arī jau tālāk no grāvja, un šis efekts ir plašākā teritorijā, pazeminās gruntsūdens līmenis un šis attālums ir lielāks, nekā melioratoru aprēķinos uzrādītais. Demonstrē priedes šķērsgriezumu no Teiču purva, kur sākumā gadskārtas ļoti blīvas, bet pēc meliorācijas grāvja

izrakšanas gadskārtas vairs nav tik blīvas, kas norāda uz paātrinātu augšanu. Neskartā purvā gruntsūdens līmeņa svārstības ir 15-20 cm, bet kur ir grāvja tuvums, tur šīs svārstības ir daudz lielākas. Grāva ietekmē šī amplitūda ir daudz lielāka. Izbūvējot dambi, svārstību amplitūda samazinās. Šādu efektu novēroja visos 3 purvos, kur notika dambēšana. Pēc dambju izbūves tiek stabilizētas šīs svārstības – līmenis paaugstinās, apstākļi izlīdzinātāki un stabilāki. Tāpēc 3 atsevišķās sistēmās tiek plānoti 29 dambīši uz grāvjiem. Dambji tiek veidoti kā nelielas kaskādes, uzstādīnājumi starp dambjiem 10-35 cm, nekur šis uzstādīnājuma līmenis nesniedzas pāri grāvja krantij. Katram grāvim uzņēmēta grāvja gultne, pamats un izveidoti garenprofili, izplānots uzstādīnājuma augstums. Dambji – kūdras vai kombinētie ar koku. Kūdras dambji sākmā liekas augsti, bet ar laiku dambis nosēžas, kūdra sablīvējas. Ūdens plūšana gar kūdras dambja malu ir normāla un nodrošina purva mitrināšanu. Koka-kūdras dambji tāpat tiek izbūvēti grāvja platumā un vēl aiz krants, tiem centrālajā daļā tiek veidots pazeminājums. Pēc vairākiem gadiem šie dambji apaug ar veģetāciju un neprasa īpašu uzmanību un arī nekrīt acīs kā mākslīgas būves purvā. Uzstādīnājuma līmeņi visur ir zemāki par zemes virsmu, tāpēc nekāda teritorijas appludināšana nav iespējama. Līdzīgi kā iepriekšējā projektā, arī tagad sekos līdzī ūdenslīmeņa izmaiņām. Hidrol. monit. tiks arī veikts kontūrgrāvja apkārtnē, kuru nedambēs. No grāvja tālākie punkti dos faktiski novērojumus no dabiska purva.

G.Freimane (GF) aicina uzdot jautājumus, nosaucot arī uzvārdu, jo ir ieslēgts diktofons, lai varētu protokolēt sanāksmi.

J. Krumbergs tā ir absurda sistēma, visu mūžu rakti meliorācijas grāvji, lai katrs zemes hektārs tiktu izmantots, te notiek Latvijas izputināšana. Visu Aizkraukles purvu vajag nosusināt, iegūt kūdru, ierīkot lauksaimniecības zemes. Vides ministriju vajag likvidēt, kas visu Latviju grib pārvērst par purviem. **GF** šī ir īpaši aizsargājama dabas teritorija. Citur Latvijā notiek un turpinās kūdras ieguve un ir pietiekoši daudz tādu teritoriju, kur iegūst kūdru.

G.Baltiņa (GB) vajadzēja pētīt gadskārtu gredzenus grāvju apkārtnē.

AD tas nav dabas aizsardzības plāna pasākums, bet šādi pētījumi LIFE projekta ietvaros ir paredzēti. Lai noteiktu grāvja rakšanas laiku, nav izveidota tāda dendrochronoloģiska skala, kur būtu korelācija ar koku augšanu.

GB cik dziļi ir ZA malas grāvīši? Vai ir veikti aprēķini - vai vajag ieguldīt naudu dambēšanā, aizaus paši.

AD ap pusmetru. It kā ir sīki, bet pat pa 70 gadus veciem grāvjiem vēl arvien tek ūdens ar strauji un izteiktas aizaugšanas pazīmes neizrāda. Grāvīšiem ir liels kritums, plūsma strauja, notiek intensīva plūsma, dambēs, lai samazinātu plūsmu un veicinātu aizaugšanu.

GB par cik tiks uzpludināts un celsies līmenis un cik lielā teritorijā? Rakstīts 20-30 cm, bet parādās skaitlis 1 m. 112. lpp. nevar saprast.

AD gruntsūdens līmenis celsies apm. 20-40 cm vidēji, bet tas svārstās arī pa sezonām. Tas 1 m ir no grāvja krants līdz ūdenim, nevis ūdens līmenis. Atskaite iet no grāvja krants malas, nevis no ūdenslīmeņa. Vasarā šis līmenis var būt kādi 40 cm, rudenī 10 cm. T.n., ka līmenis var būt no grāvja malas līdz 1 m dziļumā. Līmenis mainās, bet grāvja krants sezonāli nemainās. Bet ir atšķirība, vai aizies uz grāvi pavasarī vai vasarā, līmeņi būs dažādi.

J.Belickis (JB) šovasar bija slapja vasara. Kāpēc grāvju malās labāk aug koki? Tāpēc, ka saknēm pieejamas vairāk barības vielas, kas sadalās. Kad tiks uzsākts hidroloģiskais monitorings? Vai būs 1 sezonas mērījumi pirms dambju celšanas?

AD diemžēl birokrātija kavē pasākuma uzsākšanu, 1 sezona nesanāks, monitoringu uzsāks līdz pavasarim un būs agra pavasara un vasaras mērījumi.

JB par Ķemeru nokaltušiem mežiem, ko redz no šosejas. Šajā sakarībā - vai nav lietderīgi izvietot monitoringa vietas arī ZR malas grāvim tuvējā mežā, lai redzētu vai tur nav negatīva ietekme. Interese papildus vietas, lai krājas informācija, mēra purva vidū, bet ietekmi uz mežu neredz. Vajag, lai krājas informācija ne tikai kā ietekmē purvus, bet arī mežus ap dambētajiem grāvjiem.

AD te tas būs nelietderīgi, jo šie meži ir uz pacēlumiem.

MP Eiropas Komisijas noteikumi prasa, ka finansē tikai grāvju ietekmes zonā purvā. Var ierīkot, bet vajag finansējumu.

JB dambēšana purvā nenozīmē, ka neietekmē mežu. Ja teritorijai izstrādā plānu, tad monitoringa punktus var izvietot arī mežā, kas ir grāvja ietekmes zonā.

MP ja tur notiek dambju būve, tad var arī mežā.

JB kāda veida dambji būs? No kurienes ņem kūdras dambjiem?

MP mazajiem grāvīšiem ņem no malas grāvītim augšpus dambja.

AD kūdras dambīši būs ZA malā.

JB kas veic šo dambīšu būvi? Par iepirkumu, kāda varētu būt kopējā summa? Kā tiek izsludināts?

MP tas ir oficiāls valsts iepirkums, ko izsludina LU, būs sludinājums.

A.Siļšāns (AS) summa pārsniegs noteikti 3000 ls. Tiks formulēts darba uzdevums, bet netiks norādītas naudas summas. Būs arī publikācija Latvijas vēstnesī.

GB cik iepriekšējā projektā izmaksāja dambju būve?

MP nevar atcerēties, bet dambju bija daudz vairāk.

JB jautājums ir, vai varēs pieteikties vietējie iedzīvotāji?

MP to visu varēs redzēt LU mājas lapā par iepirkumiem.

JB vai ir runāts ar medniekiem? Vietām purvs jau tagad ir nepārejams, vai darbība neierobežos mednieku iespējas? Un ja te koncentrējas zvēri, kā tas ietekmēs teritoriju. Ja dzīvniekus no turienes nevarēs izdzīt.

VB bija uz 2. uzraudzības sanākumi mednieku pārstāvis, runājām par dzīvnieku piebarošanu teritorijā, kas var ietek negatīvi putnus. Arī par bebru dambjiem bija runa, tagad individuālajos noteikumos paredzēts, ka bebru dambjus jaukt aizliegts ar 3 izņēmumiem, kas atrunāti individ. noteikumos. Lielu iebildumu nebija.

A.Petriņš (AP) te medībām nav ierobežojumu. Medības parasti notiek sasaluma apstākļos. Nevajag par zemu novērtēt medniekus. Medības lielākoties notiek mežā.

JB tur koncentrējas aļņi, kas tur ir daudz, tad var būs postījumi, piemēram jaunaudžu postījumi, arī ārpus teritorijas.

R.Saliņš (RS) ir normat. akti par medībām, vai tas atšķiras pa zonām? Vai var notikt dzinējmedības? Ja nevarēs jaukt bebru dambjus, tad tur nevarēs iziet. Ja dambjus pajauc, tikai tad bebru var ieraudzīt. Ja tikai sēž uz vakts, var nosēdēt 10-12 dienas un bebru neredzēt.

AP ja bebru darbības rezultātā tiek bojāti biotopi un sugas, tad varēs jaukt. Tā kā šie biotopi ir daudz, tad lai tos neapdraudētu, reāli varēs jaukt.

JKrūmiņš (JK) vispārējos aizsardzības noteikumos nekas nav par medību aizliegumiem un bebru dambju jaukšanu. Ko vajadzētu iestrādāt individuālajos noteikumos? Lūdzu priekšlikumus.

RS viss cits ir skaidrs, izņemot par dambjiem, pēc laika no tiem mežiem paliks tikai stubeņi, tur jau tagad ir slapjš. A/S LVM prasīs no mums, lai jauk dambjus kā līdz šim. Kā tikt pāri applūdušām teritorijām, tur jau tagad ir ļoti slapjš.

AP ja bebrs ar savu darbību apdraudēs biotopus, tad dambji būs jājauc.

GF te ir aizs. terit, kur mitrums ir vajadzīgs. Mežā lielākoties varēs jaukt dambjus.

R.Kojāns (RK) pārdomas par projektu. Kāpēc vajag mākslīgi radīt dabisku vidi, ja tur viss ir tik labi? Visas vecās vērtības atrastas, ir jaunas, vērtība pieaug ar visiem grāvjiem. 10 gadu pieredze ir maza pieredze. Varēja tādu pašu neiejaukšanos kā platlapju mežos, tur viss notiek. 10-15 cm pacelt līmeni ir it kā nieks, purvam patiks. Bet ja to paceltu pasaules mērogā, kas notiks? Būtu globāla katastrofa. Un vērtības koncentrējas mežos, nevis purvos.

GF pieredze Latvijā ir neliela, bet projekts vadās arī no pasaules pieredzes. Projekta uzdevums ir arī pētniecības darbs. Tāpēc visu kopā liekot, ko te pārrunā un konsultējas ar ekspertiem, tāpēc atsakās no daudziem dambjiem, lai neietekmētu mežus.

B.Siksnāns (BS) 1) ūdens līmeņa izmaiņas ilgākā laika gaitā nav fiksētas. Trūkst datu, lai varētu taisīt dambjus. 2) 102. lpp. teikts - putnu sastāvs un skaits liecina par izcilu putniem piemērotu teritoriju. Kāpēc vēl jāpalielina šo sugu skaits, palielinot piemērotas platības? Lai tas paliktu superizciels? **GF** tieši tā!

BS lieguma DA stūrī notiek ūdens plūšana – demonstrē, kā iet grāvji. Ja aizdambēs purvā, tad tie labie platlapju meži nesaņems mitrumu. Uzskata, ka arī uz Z no gāzes vada ietekmēs mežus. Jāveic monitoringu 5 gadu garumā un tad var dambēt!

AD šie meži aug uz minerālzesmes salām un grāvji papildinās arī no gruntsūdeņiem, kā arī no cietiem barojošiem grāvjiem. Tur visapkārt ir grāvji, pa kuriem pieplūst ūdens. Nevar teikt, ka no šī viena grāvja tagad atkarīgs viss. Uzliekot dambi uz viena grāvja purvā, ūdens tiek aizturēts purvā, nevis applūst apkārtējie meži. Kas to mērīs? 5 gadu garumā neviens projekts nevelkas.

AP ir jau runāts iepriekšējās sanāsmēs, ka ūdens nevar tecēt pret kalnu.

VB vērtīgie platlapju meži ir uz reljefa uz minerālaugsnes, bet melnalkšņu meži barojas no purva.

AP visiem mežiem nav nepieciešams pastāvīgs ūdens. Mln meži ir periodiski applūstoši, viņi tam piemērojas.

BS bet ja šobrīd ir labi, kāpēc jādara kaut kas neskaidrs? Nav iepriekšēju datu.

AP tas nav neskaidrs, ir zināmas likumsakarības, kā tas notiks.

AD ir pieredze no citiem projektiem. Teikt, ka viss te ir labi, nav patiesi. Piemēram šis purva līcis aizaug tieši grāvju ietekmē. Rāda vietas, kur bijis purvs, bet tagad grāvju ietekmē aizaug.

RK terminoloģija. Nevar teikt – „purva teritorijas degradējas par mežu”. Ja purvu uzskata par augstāko vērtību, tad jā. Purvs tālāk savā attīstībā pārtop par mežu, tā nav degradācija, bet dabiska attīstība. P.Zālītis ir teicis, ka biosfēras līmenī pārpurvošanās vērtējama kā vides degradācija.

GF jāpārskata terminoloģija, visticamāk, ka ir runa par purvu degradēšanos un aizaugšanu meliorācijas rezultātā.

AS projekta ārzemēs gūtā pieredze – norakt purvu un tad uzpludināt, ir bijis nepareizi, jo purvs neatjaunojas pat 100 gados. Ja ir iespēja apturēt cilvēka izraisītu degradāciju, tad tas jādara. Vācieši ieliek ļoti lielus naudas līdzekļus atjaunošanai. Kaut saprot, ka paies vismaz 5 paaudzes, kamēr redzēs rezultātus. Latvijā ir bagāta ar purvu teritorijām, kur šo degradāciju ir iespējams apturēt.

BS ja izceltos ugunsgrēks, dabisks process – vai to dzēstu?

GF droši vien pašreizējās likumdošanas ietvaros dzēstu. Bet dabas aizsardzībā uguni pielieto biotopa uzturēšanai. Bet tā ir atsevišķa tēma. Varianti ir dažādi - te tiks pielietota šāda metode, tad varēs salīdzināt ar citiem purviem Viss ir relatīvs. Būs sava pieredze, kuras rezultātā uzkrāta pieredze.

JK vasarā izceļas daudzi nekontrolēti ugunsgrēki, arī sausos priežu mežos, tā varētu būt pētījuma vieta. Bet neaicina pievērsties dedzināšanai, sabiedrība to nesapratīs, kas var izvērsties par lielu katastrofu.

GB tas pats ir ar pludināšanu.

JK ar pludināšanu ir savādāk, to nevar salīdzināt. Purvs deg nevis plašumā, bet dziļumā.

VB gribētu apskatīt šo jautājumu nevis no emocionālā viedokļa, piemēram - vai vispār vajag, gan jau pats aizugs, varbūt nevajag. Jāpaskatās uz šo jautājumu arī no valstiskā viedokļa. Ir 10 punkti, kas ir jāievēro, līdz ar Latvijas iestāšanos ES. Jānodrošina, lai purva biotopa platība nesamazinās un kvalitāte nepasliktinās, bet ja ir meliorācijas grāvji, tad šis stāvoklis pasliktinās. Reizi 6 gados Latvijai ir jādod atskaite par biotopu stāvokli valstī. Pret Latvijas valsti jau pašreiz ir vērstas sankcijas (putniem nozīmīgas vietas!). Ir jāizsver prioritātes. Ir jau piesaistīts Eiropas finansējums, no pašvaldībām netiek prasīts neviens santīms, pretī dodot nākošajām paaudzēm kvalitatīvāku biotopu. Mērījumi dabā ir veikti, ir zināms, par cik var pacelt līmeni, ir zināms, ka ietekme ārpus teritorijas neizies.

Kontūrgrāvjus nedambēs, netiks ietekmētas novadu ekonomiskās intereses. Esam atkāpušies no dambju celšanas vecās mežaudzēs, dambē tikai purvā un mežā, kas ir aizaugošs mežs. Kompromisa rezultātā dambju skaits ir samazināts gandrīz uz pusi – no 55 uz 29. Notiks daļēja hidrol režīma atjaunošana, pietuvinot gruntsūdens līmeni dabiskā purva līmenim, tā ka tas nav nezināms process, tas ir pietiekoši izpētīts gan Latvijā, gan pasaulē un nav pamata domāt, ka te viss notiks savādāk. Dabas liegumā prioritāras ir dabas daudzveidības intereses, nevis mežsaimnieciskās. Un arī vērtēt nevajadzētu no mežsaimnieciskā viedokļa. Ja arī te gar grāvjiem daži koki nokaltīs, tā tam jābūt un te nav runa par mežaudžu masveida sabrukšanu. Ja tiks konstatēta kāda negatīva ietekme, tad DAP kopā ar ekspertiem lems par nepieciešamajiem pasākumiem, lai to novērstu.

JB dažiem biotopiem kā teicāt ir nepieciešamas ūdenslīmeņa svārstības. Vai ir izvērtēts, kā tiks ietekmēti šie apkārtējie biotopi. Meliorprojekts dod mērījumus, bet kurš izvērtē, vai tas nāks par labu piemēram mln mežiem.

VB mln mežus dambēšana neskars, tie galvenokārt ir gar purvu. Un citiem pārmitrajiem mežiem lieks mitrums nāks par labu, bieži bebru dambji uztur vajadzīgo mitrumu mežā.

JB interesē konkrēta sadarbība ar medniekiem. Kā tiks novērtēta bebru dambju nevēlama ietekme, ja gribēs jaukt, kādā kārtībā tas jādara, kāda būtu pareizā rīcība no LVM puses.

AP par to atbild DAP cilvēki, uzaicina ekspertu, kas dod atzinumu, vai var jaukt vai nē, jādabū eksperta atzinums.

JK lai nav bezgalīga braukšana uz kādu konkrētu vietu, būtu lietderīgi iezīmēt kādu robežu, no kuras būtu atļauts jaukt dambjus, kur tas neietekmē negatīvi purva biotopus.

JB tas būtu lietderīgi ierakstīt plānā, tad mēs kā teritorijas turētāji zinātu.

VB šis jautājums ir pārdomājams.

GB vai vietējā avīzē ir sludinājums?

VB Aizkraukles Domes vēstīs un arī Aizkraukles Domes mājas lapā ir sludinājumi ievietoti.

GB vai ir noskaidrots, kas tas par dīvainu kadastra numuru un kontūru kartē?

VB meža dienesta kadastra informācija rāda, ka tā ir LVM zeme.

GB lūkš apsaimniekošana. Jāprecizē kad ko dara, uzzīmē skici, izvedamie ceļi, nokraušanas vietas. Vajag pusi atstāt neizcirstu, lai ir ar ko salīdzināt. Precizēt, lai var ielikt 2012. gada budžetā.

BS nav kur nokraut pēc izvešanas. Jāprecizē, ir vieglā tehnika?

AP pasākums ir jāveic tikai sasaluma apstākļos, tad varbūt tehnikas veidam nav tik liela nozīme.

VB nokraušanai var izmantot stāvlaukumu, kur būs stands (BS nepiekrīt - par mazu).

GB kas ir organizācija, kas pārņem dambīšus. Kas ar to ir domāts? Dambju kontrole - vai ir kas jādara?

VB dambīši oficiāli jānodod kāda pārziņā, visdrīzāk tie ir LVM. Pirmos 2 gadus kontrolē būvorganizācija. Pēc tam nekāda īpaša apsaimniekošana nav vajadzīga (apaug, ieaug purvā). Ja rodas kādas problēmsituācijas, tad tās risina ar DAP starpniecību.

GB par informācijas stendiem uz LVM zemes. Vai tas nozīmē, ka uzturēšana arī? Tad jāieraksta plānā. Un par purva veģetācijas monitoringu. Kas notiks pēc LIFE? LVM ar šāda veida monitoringu nenodarbojas.

VB tāpēc plānā ir speciāli ierakstīts, lai pievērstu kārtējo reizi DAP un ministrijas uzmanību, ka šis jautājums ir ļoti aktuāls, ka monitorings ir jāturpina, lai krājas pašiem savi dati.

BS daudzas jaunaudzēs sauktas par izcirtumiem – jāprecizē. Pārmet, ka skatās pārāk taisni tikai vienā virzienā - cilvēka darbība degradē vidi, bet piemēram uz stigām ir vērtīgas sugas, tātad cilvēka ietekme var būt arī laba. Tikai izdomā vienu un viss, neko nedarām, neko nemainām.

VB tāpēc jau plānā arī tas ir parādīts, ka šī ietekme var būt dažāda un arī apsaimniekošanas pasākumi ir dažādi.

JK ir piedalījies tādu plānu izstrādē, kur ir strīdi un eksperti nepieņem un nav nekādu kompromisu, bet šis nav tas gadījums – ir sperti daudzi kompromisa soļi un ir uzklausīti oponenti.

JB ir zināms, ka strīdos dzimst taisnība. Gribam līdz galam saprast katra pasākuma nepieciešamību, kā tas jādara un kāpēc. Ir vērtīgi sanākt kopā un izspriest, tikai tā var panākt atrisinājumu. Ir labi piemēri - šis arī labs piemērs, kā diskutēt un kā atrast labāko risinājumu. Apspriest un padomāt, kā visiem būtu labāk.

G. Freimane sanāksmi slēdz.

Sanāksme beidzas 14:30

Piezīme: protokola sagatavošanai izmantots diktofona ieraksts, tekstu saīsinot.

Pēc diktofona ieraksta sanāksmi protokolēja V. Baroniņa

Sabiedriskās apspriešanas sanāksmes laikā izteiktie priekšlikumi

Nr. P.k.	Priekšlikuma ieteicējs	Priekšlikums	Ir vai nav iestrādāts plānā. Ja nē, tad kādu iemeslu dēļ.
1.	J. Krumbergs	Norakt visu, arī atlikušo purva daļu un ierīkot tur lauksaimniecības zemes. Likvidēt Vides ministriju.	Nav pieņemts. Atlikusī, vēl nenoraktā purva daļa ietilpst dabas liegumā, kur saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 264 derīgo izrakteņu (kūdras) ieguve ir aizliegta. Vides ministrijas likvidēšana nav šī plāna kompetencē.
2.	G. Baltiņa	Nepieciešami dendrohronoloģiskie pētījumi, lai varētu pateikt, vai purva aizaugšana notiek meliorācijas grāvja ietekmē vai nē.	Plānā kā pasākums netiek iestrādāts, bet LIFE+ projekta ietvaros šādi pētījumi ir paredzēti. Rezultāti tiks publicēti grāmatā un projekta semināros.
3.	G. Baltiņa	Nav saprotams 112. lpp., kas domāts ar ūdens līmeņa paaugstināšanu grāvjos no 0,1 – 1 m.	Teksts plānā precizēts. Ūdens līmenis grāvjos tiks paaugstināts no 1m līdz apmēram 0,1m no grāvja krants malas, ar tādu aprēķinu, lai netiktu appludinātas apkārtnējās platības.
4.	J. Belickis	Hidroloģiskajam monitoringam vajadzētu būt 1 sezonu pirms dambju celšanas.	Hidroloģisko monitoringu ir iespējams uzsākt tikai šoziem. Tomēr būs gan agra pavasara, gan vasaras mērījumi pirms dambju būves.
5.	J. Belickis	Nepieciešams veikt monitoringu arī ZR malas dambējamajam grāvim tuvējā mežā, lai redzētu vai tur nav negatīva ietekme dambēšanas rezultātā.	Pieņemts. Tiks ielikts papildus hidroloģiskais monitorings arī ZR sistēmas mežā uz Z no dambējamā grāvja (sk. 9. pielikumu).
6.	B. Siksnāns	Vispirms nepieciešams monitorings 5 gadu garumā un tikai pēc tam var būvēt dambjus.	Nav pieņemts. LIFE projekts neturpinās 5 gadu garumā un nav iespējams veikt monitoringu tik ilgu laiku pirms dambju būves.
7.	R. Kojāns	Vietām lietota nepareiza terminoloģija - purvs degradējas par mežu.	Precizējums – šajā gadījumā ar degradāciju jāsaprot, ka runa ir par purva aizaugšanu meliorācijas rezultātā.
8.	R. Saliņš, J. Krūmiņš	Būtu lietderīgi noteikt reģionu, kurā būtu atļauts jaukt bebru dambjus kā tas ir darīts līdz šim, kur jau tagad ir pārlietu mitrs un kur tas neietekmēs negatīvi purva biotopus.	Ieteikums pieņemts. Individuālajos noteikumos norādīti kvartāli – 526, 537, 543, 544, 545, kuros nepieciešamības gadījumā atļauts jaukt bebru dambjus uz grāvjiem bez saskaņošanas ar DAP.

9.	J. Belickis	Iesaka risināt medījamo dzīvnieku pārlicka blīvuma problēmas.	Ieteikums pieņemts. Individuālajos noteikumos iekļauts, ka ar DAP rakstisku atļauju (un saskaņojot to ar VMD), var regulēt medījamo sugu dzīvnieku skaitu, ja dzīvnieku populāciju blīvums, pastāvot medībām atbilstoši medības regulējošajiem normatīvajiem aktiem, dabas lieguma teritorijā tomēr pārsniedz ekosistēmu dabisko ietilpību, izraisot īpaši aizsargājamo biotopu vai īpaši aizsargājamo sugu dzīvotņu degradāciju vai mainot dabisko procesu norisi.
10.	G.Baltiņa, B.Siksnāns	Precizēt lakša biotopa apsaimniekošanas pasākumu 3.3. (kad ko dara, uzzīmē skici, izvedamie ceļi, vai var veikt zaru ieklāšanu treilēšanas ceļos, noteikt nokraušanas vietas utt.).	Precizēts, kas vēl dabā jānovērtē 2011. gadā, lai 2012. gadā varētu uzsākt pasākumu. Papildināts un precizēts arī viss pasākums 3.3. Jautājums par izvestā materiāla nokraušanu pagaidām neatrisināts, precizējams vasarā.
11.	G.Baltiņa	Iesaka lakšu apsaimniekošanas pasākumā atstāt pusi egļu neizcirstu, lai ir salīdzināšanas iespējas.	Ieteikums pieņemts. Nolemts šajā 10 gadu periodā izcirst 50% egles, tad nākošajā plāna izstrādes periodā izvērtēt pasākuma sekmes un turpināt egļu izcirstu atbilstoši izvērtējumam.
12.	B.Siksnāns	Precizēt, kas ir vieglā tehnika.	Precizēts - ja pasākums tiek veikts sasaluma apstākļos (kā tas ir paredzēts individuālajos noteikumos), tad īpašas vieglās tehnikas pielietošana nav nepieciešama.
13.	J.Belickis, G.Baltiņa	Precizēt, kā pārziņā nonāk dambji, kas tos kontrolē, cik ilgi? Vai ir nepieciešama apsaimniekošana dambjiem un kas to veic? LVM ir gatavi pārņemt dambjus, tomēr nav gatavi regulārai to kontrolei un remontam.	Precizēts. Pēc LIFE+ projekta beigām dambjus savā pārziņā pārņem institūcijas, uz kuras zemes dambji atrodas, t.i. A/S "Latvijas valsts meži" (21 dambji) un Aizkraukles novada pašvaldība (8 dambji). Pirmos 2 gadus, kas ir kritiskāki dambjiem, tos kontrolē un ja nepieciešams remontē būvfirma, kas dambjus veidojusi. Pēc tam regulāra kontrole nav nepieciešama. Ja tiek konstatēta dambja nefunkcionēšana vai kādas neparedzētas ietekmes, jāziņo DAP, kas novērtēs situāciju un meklēs atbilstošu risinājumu.
14.	G.Baltiņa	Precizēt – informācijas stendu vietu uzturēšana.	Precizēts - LVM pārziņā ir arī stendu vietu uzturēšana, tomēr jautājums par atkritumu urnu uzstādīšanu paliek LVM lēmšanā.
15.	G.Baltiņa	Precizēt, kas notiek ar monitoringu pēc LIFE projekta beigām. Kurš to turpina?	Jautājums paliek atklāts, bet tieši tāpēc, ka tam ir jāmeklē risinājums, tas ir ierakstīts plānā, lai pievērstu DAP un VARAM uzmanību šim neatrisinātajam jautājumam. Ir doti iespējamie risinājumi – finansējumu šādam projektam meklē DAP, VAF, iespējams, ka to var iekļaut <i>Natura 2000</i> vietu regulārajā monitoringā vai atbildīgajām institūcijām ir jāmeklē citi risinājumi šajā svarīgajā jautājumā.

**Dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” dabas aizsardzības plāna izstrādes
Uzraudzības grupas pēdējās sanāksmes protokols
Aizkraukle, 08.03.2011.**

Sanāksme sākas 15:00

Sanāksmē piedalās:

1. J.Bāliņš – Aizkraukles pagasta pārvaldes vadītājs.
2. M. Pakalne – Latvijas Universitāte, Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja.
3. G. Balodis – LU, lauku darbu vadītājs
4. A.Everte – Sēlijas virsmežniecība, inženiere vides aizsardzības jautājumos.
5. J. Krūmiņš – Dabas aizsardzības pārvalde, Gaujas NP administrē., direkt. vietnieks.
6. J.Keļmanis – Madonas RVP, inspektors.
7. D.Brakmane – LIFE projekta informācijas koordinatore.
8. A.Slišāns – LU Botāniskais dārzs, LIFE projekta vadītāja asistents.
9. M. Deičmane – “Magoņu” māju saimniece
10. V. Baroniņa – Latvijas Dabas fonds, dabas aizsardzības plāna vadītāja

1. **V.Baroniņa** informē par sabiedriskās apspriešanas sanāksmē saņemtajiem priekšlikumiem un to iestrādi dabas aizsardzības plānā. Saņemti 15 priekšlikumi. Lielākā daļa priekšlikumu bija pieņemami un ir iestrādāti plānā (piemēram, par lakšu apsaimniekošanas pasākumu, par medījamo dzīvnieku skaita regulēšanu, par bebru dambju nejaukšanu pārmitrajos mežos, par dambju pārņemšanu un apsaimniekošanu, par hidroloģisko monitoringu mežā grāvju tuvumā u.c
2. **V.Baroniņa** informē par piedalīšanos Aizkraukles Domes sēdē, kurā bija aicināta informēt par dabas aizsardzības plāna izstrādi. 30 min. Prezentācijā Domes locekļi tika informēti par plāna izstrādes gaitu un plānotajiem apsaimniekošanas pasākumiem. Prezentācija tika novērtēta un labvēlīgi uzņemta. Notika balsojums par pozitīva atzinuma sniegšanu par plāna izstrādi. Par - 15, pret – nav, atturas – nav.

G.Cankalis interesējas par tālāko sakarā ar ieteiktajiem robežu paplašinājumiem.

V.Baroniņa informē, ka paplašinājumu ieteikumi tiek pievienoti plānam, un tiek pievienotas arī visas atbildes vēstules. Pagaidām tā ir tikai viedokļa noskaidrošana, par tālāko lems VARAM. Ja tiks nolemts, ka paplašinājumi ir nepieciešami, tad pie īpašniekiem ministrija vērsīsies oficiāli un tad varēs paust savu gala viedokli.

Klātesošie uzraudzības grupas dalībnieki paraksta protokola pielikumu par to, ka dabas aizsardzības plāns izstrādāts atbilstoši MK noteikumiem Nr. 686.

Sanāksme beidzas 10:40

Protokolēja V. Baroniņa

Atzinums Nr. 1 par SIA “Kūdras enerģija” kūdras ieguves lauku paplašināšanas Aizkraukles novada atradnes “Aizkraukles (Aklais) purvs” teritorijā ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamodabas teritoriju (NATURA 2000) - dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži” - novērtējuma ziņojuma galīgo redakciju

Derīgs līdz 2013.gada 26.februārim.

Darbības ierosinātājs: SIA “Kūdras enerģija”, reģistrācijas Nr.LV40003320073, adrese: “Kūdra”, Kokneses pagasts, Kokneses novads, LV-5113.

Novērtējuma ziņojuma izstrādātājs: SIA “Firma L4”, reģistrācijas Nr.40003236001, adrese: Jelgavas ielā 90, Rīgā, LV – 1004.

Pamatojoties uz SIA “Firma L4”, kas atbilstoši 2009.gada 1.jūnija Līgumam Nr.2009-G/969-01 pārstāv SIA “Kūdras enerģija” intereses ar ietekmes uz vidi novērtējumu saistītās darbībās, 2010.gada 13.janvārī Vides pārraudzības valsts birojā iesniegto kūdras ieguves lauku paplašināšanas Aizkraukles novada atradnes “Aizkraukles (Aklais) purvs” (kūdras fonda Nr.2261) teritorijā (kadastra Nr.32440010016) ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) - dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži” - novērtējuma ziņojuma galīgo redakciju, tika uzsākta atzinuma sagatavošanas un izdošanas procedūra saskaņā ar likuma “Par ietekmes uz vidi novērtējumu” 4.1.panta (2)daļu.

Īss esošās situācijas un paredzētās darbības raksturojums

Ziņojumā norādīts, ka SIA “Kūdras enerģija” ir noslēgusi ar AS “Latvijas valsts meži” zemes (kadastra Nr.32440010016) nomas līgumu par 814,57 ha platības izmantošanu kūdras ieguvei. Zemes īpašums atrodas Aizkraukles novada kūdras atradnes “Aizkraukles (Aklais) purvs” (kūdras fonda Nr.2261) teritorijā. Atradnes rūpnieciskā platība ir 2237 ha, to galvenokārt veido augstā tipa purvs (2097,87 ha ar derīgā slāņa biezumu līdz 7,7 m, vidēji 4,5 m), pārejas tipa purvs (37,20 ha ar derīgā slāņa biezumu līdz 1,9 m, vidēji 1,3 m) un zemā tipa purvs (101,93 ha ar derīgā slāņa biezumu līdz 1,95 m, vidēji 1,4 m). Neapgūtā purva rietumu daļa (1535 ha) ietilpst Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (NATURA 2000) - dabas liegumā “Aizkraukles purvs un meži”, kas izveidota īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai. Ziņojumā sniegta informācija, ka dabas liegums izveidots 1999.gadā. Tas ir augstais purvs ar pārejas un zemā purva elementiem. Purvā ir vairākas salas ar dažādiem meža tipiemi - gāršu, vēri, dumbrāju. Lielākajā purva salā ir veca liepu gārša mistrojumā ar ošiem. Apkārtējiem mežiem raksturīgi ļoti daudzveidīgi meža augšanas apstākļu tipi, kas mozaīkveidīgi nomaina cits citu. Liegumā ir liela purvu un meža augšanas apstākļu tipu daudzveidība, daudz veco mežaudžu. Liegumā ligzdo vairāku retu sugu putni (tai skaitā 8 īpaši aizsargājamo putnu sugas), tajā sastopams daudz retu augu (tai skaitā 12 īpaši aizsargājamās sugas) un bezmugurkaulnieku sugu (4 īpaši aizsargājamās sugas). Dabas liegumam nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Ziņojumā norādīts, ka 2008.gadā uzsāktajā NATURA 2000 vietu monitoringā dabas liegumā “Aizkraukles purvs un meži” paredzēts veikt monitoringa novērojumus Eiropas nozīmes aizsargājamo biotopu – pārejas purvi un slīkšņas, neskarti augstie purvi, degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās, melnalkšņu staignāji, purvaini meži, jaukti platlapju meži – stāvokļa un izplatības novērtējumam. Atbilstoši ziņojumā norādītajam SIA “Kūdras enerģija” jau pašlaik iegūst kūdru 11 ieguves laukos, kuru kopējā platība 689,1 ha. Ieguves lauki ierīkoti augstā tipa purva daļā. Ieguves lauki ziemeļrietumu daļā un rietumos (lauku vidusdaļa) atrodas aptuveni 80 m no dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži”. 2003.gadā veiktā kūdras lauku inventarizācija liecina, ka A kategorijas krājumu atlikums šajā teritorijā bija 21216,4 tūkstoši m³, tai skaitā maz sadalījusies kūdra 12914,1 tūkstoši m³ un vidēji/labi sadalījusies kūdra 8302,3 tūkstoši m³. Laika posmā no 2004. līdz 2008.gadam iegūti 1254,2 tūkstoši m³ kūdras. Kūdras lauku paplašināšanai paredzētajos iecirkņos ģeoloģiskā izpēte 85,5 ha platībā tika veikta 2008.gadā. Izpētes platības 58,1 ha veido augstā tipa purvi, 2,4 ha – pārejas tipa purvi un 25 ha – zemā tipa purvi. Aprēķinātie A kategorijas kūdras krājumi šajā teritorijā veido 3560,3 tūkstoši m³. Kūdras laukus plānots ierīkot divos iecirkņos – A iecirknī, kura platība 40,1 ha, un B iecirknī, kura platība 47,95 ha. Izpētes rezultāti liecina, ka nozīmīgākās kūdras iegulas ir izpētes teritorijas ziemeļu (A iecirknis) un dienvidu (B iecirknis) daļā, bet teritorijas vidusdaļā iegulas ir nelielas. A iecirknis aptuveni 630 m garā posmā robežojas ar

dabas lieguma "Aizkraukles purvs un meži" teritoriju, bet pārējā teritorija atrodas no 45 līdz 280 m attālumā no dabas lieguma. A iecirknis aptuveni 420 m garā joslā robežojas ar AS "Latvijas valsts meži" Vidusdaugavas mežsaimniecības Jaunjelgavas meža iecirknī izveidoto dabisko meža biotopa vietu. Savukārt B iecirknis atrodas no 80 līdz 130 m attālumā no dabas lieguma "Aizkraukles purvs un meži" teritorijas. Ziņojumā ir izvērtētas divas iespējamās alternatīvās kūdras ieguves tehnoloģijas:

- 1.alternatīva - kūdras ieguve ar frēzēšanas paņēmieni (frēzkūdras ieguve);
- 2.alternatīva - kūdras ieguve ar griešanas paņēmieni (grieztās kūdras – gabalkūdras ieguve).

Grieztās kūdras ieguve ietver lauku profilēšanu, kūdras griešanu un pārkraušanu. Kūdras griešanas laikā tehnika pārvietojas gar kartu grāvjiem, kūdras ieguvei nav nepieciešama lauku nosusināšana līdz noteiktam kūdras mitrumam, līdz ar to darbības rezultātā nav putekļu emisijas, kā arī trokšņa līmenis ir zemāks kā frēzkūdras ieguvē. Savukārt frēzkūdras ieguvē tiek veikta lauku frēzēšana, irdināšana, vālošana, savākšana un bērtņošana, līdz ar to kūdras ieguvē vienlaicīgi tiek ietverta plaša teritorija, metode ir ugunsbīstamāka. Ziņojumā sniegta informācija, ka SIA "Kūdras enerģija" esošajos laukos ir mēģinājusi pielietot grieztās kūdras ieguvi, taču neveiksmīgi, jo kūdrai Aizkraukles purva atradnē ir irdena un neizturīga struktūra, kūdras klucīši izjūk vai zaudē formu. Līdz ar to SIA "Kūdras enerģija" pielieto un paredz arī turpmāk kūdras ieguvi veikt ar frēzēšanas paņēmieni. Ir vērtēta gan kūdras ieguve visā paplašināšanai paredzētajā teritorijā, gan ievērojot iespējamo nosusināšanas ietekmes zonu un noteiktos aizsargjoslu aprobežojumus. Paplašināmās teritorijas aptuveni 6,2 ha A iecirknī ietilpst Aizkraukles novada teritorijas plānojumā dabas liegumam "Aizkraukles purvs un meži" noteiktajā 100 m aizsardzības zonā, līdz ar to kūdras ieguve tajā nav veicama.

Ziņojumā norādīts un ziņojumam pievienotā Aizkraukles novada domes 2009.gada 3.jūlija vēstule Nr.1-6-1/09/623 liecina, ka zemes vienībai ar kadastra apzīmējumu 32440010016 noteikta zemes atļautā (plānotā) izmantošana ir purvs un kūdras ieguves vieta. Teritorijas, kurās plānots paplašināt kūdras ieguves laukus, austrumu daļā robežojas ar teritoriju, kurā jau notiek kūdras ieguve, no citām pusēm teritoriju ieskauj AS "Latvijas valsts meži" zeme, kuras daļa ir iekļauta Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (NATURA 2000) - dabas liegumā "Aizkraukles purvs un meži". Aizkraukles novada domes 2009.gada 3.jūlija vēstulē norādīts, ka dabas liegumam "Aizkraukles purvs un meži" ir noteikta 100 m aizsardzības zona, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību un stabilizētu mitruma režīmu meža un purvu saskares (pārejas) zonā.

Paredzētās darbības teritorijas tuvumā nav blīvi apdzīvotu vietu. Tuvākās dzīvojamās mājas atrodas uz dienvidiem no izpētes teritorijas – mājas "Denavas" aptuveni 780 m attālumā, "Magones", "Ceplukalni" un "Vanadžiņi" aptuveni 1,1 km attālumā, bet "Aizelkšņi" aptuveni 1,4 km attālumā.

Ziņojumā norādīts, ka paredzētās darbības teritorija ir meliorēta – to šķērso novadgrāvji. Uzsākot darbus esošajos kūdras ieguves laukos, galvenie ūdens savācējgrāvji tika izrakti vēl aptuveni 1 km aiz kūdras ieguves platības, tai skaitā dabas lieguma teritorijā. Ūdens no esošajiem kūdras ieguves laukiem tiek novadīts Atradzes un Maizītes upēs. Gruntsūdens līmenis kūdras lauku teritorijā praktiski ir pie zemes virsmas, tāpēc pēc apauguma novākšanas kūdras lauku paplašināšanai paredzētajā teritorijā tiks ierīkots detālo grāvju tīkls (kartu grāvji), izrokot grāvjus ik pa 20 m. Vispirms paredzēts izrakt līdz 1 m dziļus grāvjus, pakāpeniski tos padziļinot līdz projektētajam dziļumam. Kartu grāvjos savāktos ūdeņus novadīs esošajos savācējgrāvjos un tālāk Maizītes upē. Esošo kūdras ieguves lauku teritorijā jau ir izbūvēti ceļi, tāpēc paredzēta to tīkla paplašināšana, lai nodrošinātu piekļuvi jaunajām teritorijām. No kūdras laukiem iegūto kūdru ar traktortehniku paredzēts izvest līdz pārkraušanas punktam ārpus atradnes teritorijas, kur tā tiek sakrauta bērtnēs. Tālāk kūdra tiek transportēta ar autotransportu, kravu apsedzot. Piebraukšanas iespējas kūdras ieguves laukiem tiek vērtētas kā labas. Kūdras lauku paplašināšanu plānots uzsākt 2010.gadā. Plānotais kūdras ieguves apjoms līdz 40000 m³ gadā, frēzkūdras ieguvi veicot katru dienu no plkst. 10 līdz 21 laika posmā no maija vidus līdz oktobrim, bet izvešanu – visu gadu darbadienās no plkst. 8 līdz 17. Plānotā satiksmes intensitāte 5 līdz 9 autoreisi dienā. SIA "Kūdras enerģija" ir izstrādāta Ugunsdrošības instrukcija, kas ietver rīcības plānu ugunsgrēka gadījumam kūdras purvā. Kūdras ieguves lauki, kas robežojas ar dabas lieguma teritoriju, tiek norobežoti ar beznoteces grāvjiem, kuros uzkrājas ūdens, kā arī ir izveidotas ūdenskrātuves ugunsdzēsībai. Kūdras grēdas tiek veidotas atbilstoši ugunsdrošības prasībām. Paredzētās darbības

rezultātā netiek prognozēti spēkā esošo gaisu piesārņojošo vielu robežvērtību pārsniegumi un akustiskā trokšņa normatīvos noteikto robežvērtību pārsniegumi atradnei tuvāko dzīvojamo māju apkārtnē. Ziņojumā norādīts, ka SIA “Kūdras enerģija” līdzšinējās darbības rezultātā nav saņēmusi sūdzības, kas saistītas ar kūdras ieguvī atradnē. Kūdras ieguvē galvenokārt tiek nodarbināti vietējie iedzīvotāji un, paplašinot kūdras ieguves laukus, tiks saglabātas strādājošo darbavietas.

Ziņojumam pievienotajā eksperta atzinumā par nosusināšanas ietekmi uz dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” teritoriju (skat. ziņojuma 3.9.1.attēlu) norādīts, ka:

- B iecirknī (posms 132 – 135) plānoto lauku ar kūdras slāni līdz 4 m dabas liegumam tuvākais posms 134 - 135 atrodas aptuveni 225 m attālumā. Tā kā savācējgrāvji šajā zemesgabalā jau ir ierīkoti, tad no detālās nosusināšanas tīkla – kartu grāvjiem – maksimālā ietekme būs līdz 15 m. Eksperts prognozē, ka savācējgrāvji nedaudz būs jāiedziļina minerālgruntī tikai pēc 20 gadiem. Tā kā grāvji ir izveidoti perpendikulāri dabas lieguma teritorijai, tad eksperts uzskata, ka lieguma teritorija netiks ietekmēta.
- B iecirknī (posms 135 – 139) plānoto lauku attālums līdz dabas liegumam ir 50 līdz 80 m. Gar lauku malu tiks ierīkoti kartu grāvji (detālās nosusināšanas tīkls ik pa 20 m), kuru ietekme nepārsniegs 15 m. Savācējgrāvji šajā zemesgabalā ir izveidoti perpendikulāri dabas lieguma teritorijai, līdz ar to lieguma teritorija netiks ietekmēta.
- A iecirknī (posms 140 – 145) ar kūdras slāni līdz 7 m nosusināšanas ietekme nepārsniegs 20 m. Eksperts norāda, ka posmā 143 – 145 (paplašināmās teritorijas ziemeļrietumu stūris) kontūrgrāvji jāierīko ne tuvāk par 30 m no lieguma robežas. Kopumā eksperts uzskata, ka, ierīkojot kūdras laukus visā plānotajā teritorijā, lauku nosusināšana maz ietekmēs dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” teritoriju, jo nosusināšanas darbi daļēji jau ir veikti un purva degradācija notikusi. Detālās nosusināšanas grāvju tīkla ietekme būs līdz 15 m attālumam, kas neskars lieguma teritoriju. A iecirknī posmā 143 – 145 lauki jāierīko ne tuvāk par 30 m no lieguma robežas. Eksperts norāda, ka lauku malās, kas ir nelielā attālumā no lieguma teritorijas, rekomendējams ierīkot beznoteces grāvjus – ugunsdzēsības baseinus. Savukārt esošajā grāvī pirms ietekas Maizītes upē jāizveido nosēdbaseins kūdras smalko daļiņu izgulsnešanai.

Ziņojumam pievienotajā sugu un biotopu ekspertes atzinumā norādīts, ka kūdras lauku paplašināšanai paredzētās un tām piegulošās teritorijas dabā tika apsektas 2009.gada 18.jūlijā. Teritoriju veido dabisku, mazskartu un ietekmētu augsto purvu un purvainu mežu biotopu komplekss. Veģetācijas struktūru nosaka neskartiem vai mazskartiem augstajiem purviem tipiskās augu sabiedrības, kurās nozīmīga loma ir sfāgnu sūnām, sikkrūmiem, kā arī spilvēm un grīšļiem. Purva koku apaugumu pamatā veido priedes ar salīdzinoši nelielu bērzu klātbūtni. Purva virsma ir salīdzinoši līdzena, nav lielu ciņu, ar ūdeni pildītas lāmas sastopamas reti, to lielākie kompleksi saglabājušies apsektās teritorijas ziemeļrietumu stūrī. Atklātās purva platības mijas vai robežojas ar vidēji līdz slikti reprezentatīviem purvainiem mežiem. Atzinumā norādīts, ka sastopamo augu sugu sastāvs nav skaitliski liels, bagātāks tas ir biotopu kontaktjoslās, piemēram, gar ceļiem. B iecirknī ziemeļu daļā gar ceļa grāvi tika konstatēti vitāli purva dzeguzenes 3 eksemplāri, bet dienvidu daļā norobežojošajā mežā – neliela gada staipekņa audze. Savukārt esošo kūdras lauku vidusdaļa robežojas ar dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” saudzējamo platlapju mežu, kas saglabājušies uz lielas purva salas, buferjoslu. Šeit dabisko mežu biotopam ir izveidots mikroliegums. Tā kā meža augšanas apstākļus ietekmē gan atrašanās uz purva salas, gan jau ilgu laiku blakus esošais meliorācijas grāvis, īstenojot plānoto kūdras lauku paplašināšanu, eksperte neprognozē būtisku nelabvēlīgu ietekmi uz to. Sugu un biotopu ekspertes atzinumā norādīts, ka gar esošo kūdras izstrādes lauku robežu un nosusināšanas grāvjiem ir izveidojušās joslas ar vairāk vai mazāk degradētiem purvu biotopiem, kurus klājākās vietās veido viršu un visteņu ciņi, bet mežainākās – blīvas, salīdzinoši strauji augošu priežu un bērzu audzes. Sfāgnu sega šajās vietās praktiski ir izzudusi. Izstrādes lauku ziemeļrietumu stūrī vērojama purva nosēšanās par 0,7 līdz 1,0 m. Apsektajās teritorijās netika konstatētas īpaši aizsargājamās augu sugas, kuru atradnes ir zināmas dabas liegumā “Aizkraukles purvs un meži”. Ekspertes atzinumā norādīts, ka kūdras lauku paplašināšana neradīs tāda mēroga izmaiņas vidē, kas varētu apdraudēt dabas lieguma ekosistēmas funkcionēšanu. Paredzētās darbības rezultātā tiks iznīcināts augstā sūnu purva biotops

jaunveidojamo lauku teritorijās, kā arī purvainu mežu un degradētu purvu biotopi daļēji “pavirzīsies” uz līdz šim maz ietekmētām un atklātām platībām. Visbūtiskāk, ekspertes skatījumā, tiks ietekmētas līdz šim atklātās purva daļas jaunapgūstamās teritorijas ziemeļrietumu stūrī, jo nosusināšana veicinās koku apauguma veidošanos. Citas tuvākās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas – dabas parks “Daugavas ieleja”, dabas liegums “Šķību purvs” un dabas liegums “Vērenes purvi” – atrodas aptuveni 8 līdz 10 km attālumā, līdz ar to netiek prognozēta ietekme uz tiem.

Sugu un biotopu eksperte atzinumā norāda, ka:

- Kūdras lauku paplašināšanas ietekme uz dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži” un apdraudošie faktori saistāmi ar nosusināšanas negatīvo ietekmi, kas izpaudīsies kā koku apauguma intensitātes palielināšanās, sfagnu sūnu segas izzušana vai būtiska tās īpatsvara samazināšanās atsevišķās teritorijas daļās, sikkrūmu (viršu, vīstēņu) aizņemto platību īpatsvara palielināšanās.
- Mazāka negatīva ietekme paredzama vietās, kur kūdras izstrādes lauku robeža ies pa purva mežaino daļu, tieši nerobežojoties ar atklātām vietām.
- Eksperte iesaka nepaplašināt kūdras ieguves laukus A iecirkņa ziemeļaustrumu stūrī, saglabājot šajā teritorijā esošās kūdras lauku robežas.
- Posmā, kur jaunveidojamo kūdras lauku robeža virzās pa dabas lieguma robežu, gaidāma degradētu biotopu joslas veidošanās, koku augšanas apstākļu uzlabošanās dabas liegumā un bērzu ieviešanās.
- Kūdras lauku paplašināšanas rezultātā netiks ievērojami samazinātas Latvijas un Eiropas kontekstā būtiski nozīmīgas purvu biotopu kompleksu platības.
- Kūdras lauku paplašināšanas rezultātā netiek apdraudētas reģionāli vai valstiski nozīmīgas īpaši aizsargājamo augu sugu atradnes.
- Izstrādātie kūdras lauki rekultivējami tos apmežojot un veidojot nelielas ūdenstilpes. Aizdambējami grāvji, kas vairs nav nepieciešami kūdras izstrādei, vai veicami citi darbības ietekmi kompensējoši pasākumi.
- Plānotā darbība būtiski neapdraud īpaši aizsargājamās sugas un biotopus, to aizņemtās platības.

Ziņojumam pievienotajā eksperta – ornitologa atzinumā norādīts, ka ir izvērtēta kūdras ieguves lauku paplašināšanas iespējamā ietekme uz putniem ligzdošanas un migrācijas laikā. Teritorija ir apsekota dabā 2009.gada 19.jūnijā un 2009.gada 8.jūlijā. Atzinumā norādīts, ka plānotajās kūdras ieguves platībās netika konstatētas Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās putnu sugas. Īpaši aizsargājamās sugas mazais ērglis un zivjērglis tika novērotas dabas lieguma teritorijā. Aptuveni 4 km no plānotajiem kūdras laukiem ir izveidots mikroliegums melnajam stārķim, aptuveni 2,5 km attālumā ir apdzīvota zivjērgļa ligzda, kā arī aptuveni 700 m attālumā ir izveidota mākslīga ligzdvieta zivjērglim, ap kuru paredzēts veidot mikroliegumu. Tas nozīmē, ka plānotie kūdras lauki atradīsies aptuveni 200 m no mikrolieguma robežas. Dabas lieguma “Aizkraukles purvs un meži” teritorijas dienvidrietumu stūris tieši robežojas ar plānotajiem kūdras ieguves laukiem. Tāpēc, lai neietekmētu purva hidroloģisko režīmu, eksperts norāda, ka kūdras laukus jāveido ne tuvāk par 50 m no dabas lieguma robežas. Starp dabas lieguma un kūdras lauku teritorijām jāatstāj buferzona, kas nodrošinātu hidroloģisko režīmu dabas lieguma teritorijā. Ievērojot iepriekš minēto, eksperts uzskata, ka plānotā darbība neatstās būtisku ietekmi uz Latvijas kopējo reto un īpaši aizsargājamo putnu sugu daudzveidību un skaitu, kas ligzdo un barojas pārejas un zemajos purvos. Tehnikas un cilvēku klātbūtne ieguves laukos var netieši ietekmēt putnu barošanās un ligzdošanas apstākļus ligzdošanas sezonā.

Eksperts – ornitologs secina, ka:

- Kūdras ieguves lauku paplašināšana var netieši ietekmēt dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži”, tāpēc starp dabas lieguma un kūdras lauku teritorijām jāatstāj buferzona vismaz 50 m platumā.
- Putnu sugu skaits un sugu daudzveidība plānoto kūdras ieguves lauku teritorijā ir neliels. Īpaši aizsargājamās putnu sugas netika konstatētas, tāpēc nav paredzama būtiska ietekme uz putnu sugu kopējo īpatsvaru un daudzveidību Latvijā.
- Kopumā nav paredzama nelabvēlīga ietekme uz savvaļas putnu populāciju, tai skaitā aizsargājamām putnu sugām.
- Eksperts uzskata, ka no savvaļas putnu aizsardzības viedokļa nav pamata ierobežot plānoto kūdras ieguves lauku paplašināšanu Aizkraukles novada nekustamajā īpašumā “Aizkraukles kūdras purvs”.

Nemot vērā izvērtējuma rezultātus un ekspertu un institūciju vērtējumus, paredzētās

darbības ietekmes uz vidi novēršanai vai mazināšanai novērtējuma ziņojumā ir paredzēts:

- Samazināt sākotnēji plānoto kūdras ieguves platību un neveikt kūdras ieguvi dabas liegumam “Aizkraukles purvs un meži” noteiktajā 100 m aizsardzības zonā un paplašināšanai paredzētās teritorijas A iecirkņa ziemeļaustrumu stūrī, saglabājot šajā teritorijā esošās kūdras lauku robežas, tādējādi A iecirknī paplašināšanai paredzētā platība ir 28,46 ha un B iecirknī 44,62 ha.

- Kūdras ieguvē izmantot tehniku, kas atbilst Ministru kabineta 2005.gada 27.decembra noteikumu Nr.1047 “Noteikumi par autoceļiem neparedzētās mobilās tehnikas iekšdedzes motoru radīto piesārņojošo vielu emisiju gaisā” prasībām.

- Kūdras lauku paplašināšanai paredzētajā teritorijā ierīkot detālo grāvju tīklu (kartu grāvji), kuru ietekmes zona (eksperta vērtējumā) nepārsniedz 20 m, savāktos ūdeņus novadīt esošajos savācējgrāvjos un tālāk Maizītes upē. Kūdras smalko daļiņu izgulsnēšanai esošajos savācējgrāvjos izveidot nosēdbaseinus, regulāri veikt novadgrāvju apsekošanu un nepieciešamības gadījumā veikt to tīrīšanu.

- Kūdras ieguves laukus norobežot ar beznoteces grāvjiem, kuros uzkrājas ūdens, kā arī teritorijas sagatavošanas laikā ierīkot ugunsdzēsības baseinu un piebraucamo ceļu.

- Atbilstoši tehnoloģiskā procesa reglamentam veikt temperatūras kontroli kūdras grēdās un ievērot ugunsdrošības attālumus starp grēdām.

- Kūdras transporta kustībai izmantot esošos ceļus.

- Veikt rekultivācijas darbus pēc kūdras ieguves pabeigšanas.

Vides pārraudzības valsts birojs, pamatojoties uz izvērtētās dokumentācijas analīzi, secina, ka:

1. Paredzētās darbības teritorija atrodas ārpus Latvijas un ES nozīmes īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un putniem nozīmīgām vietām, tajā nav izveidots neviens mikroliegums un teritorijā jau vēsturiski veikta meliorācija ievērojamos apjomos.

2. Darbība paredzēta teritorijā, kas piekļaujas jau esošajiem kūdras laukiem, un tiek plānota tā, lai nosusināšanas ietekmes zona neskartu īpaši aizsargājamās sugas, to dzīvotnes un īpaši aizsargājamās biotopus ārpus paredzētās darbības teritorijas, dabas liegumā.

3. Kūdras ieguves lauku paplašināšanas Aizkraukles novada atradnes “Aizkraukles (Aklais) purvs” (kūdras fonda Nr.2261) teritorijā (kadastra Nr.32440010016) ietekmes uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000) - dabas liegumu “Aizkraukles purvs un meži” - novērtējuma ziņojuma galīgajā redakcijā ir analizēti un sniegti paskaidrojumi institūciju priekšlikumiem un komentāriem, kas tika saņemti par novērtējuma ziņojuma 1.redakciju.

4. Dažādu ekspertu un institūciju vērtējumi par iespējamās ietekmes zonu un līdz ar to pieļaujamo attālumu līdz īpaši aizsargājamajai dabas teritorijai variē no 20 līdz 50 m attiecībā uz hidroloģiskā režīma izmaiņu vai ornitoloģisko vērtību aizsargāšanai nosakāmo buferjoslu ap īpaši aizsargājamo dabas teritoriju.

5. Dabas aizsardzības pārvaldes vērtējumā ieteikts turpināt veikt pētījumus un tikai tad lemt par konkrētajiem risinājumiem, tai pat laikā Vides pārraudzības valsts birojam nav pamata apturēt plānoto darbību uz vairākiem gadiem, argumentējot ar izpētes nepieciešamību tuvumā esošajā īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā, jo ekspertu vērtējumos norādītā nosusināšanas ietekme nepārsniedz 15 līdz 20 m, kontūrgrāvjus ieteikts ierīkot ne tuvāk kā 30 m no dabas lieguma robežas, bet gala variantā SIA “Kūdras enerģija” piedāvātais risinājums paredz 100 m atkāpes no dabas lieguma robežas un kūdras neiegūšanu A iecirkņa ziemeļaustrumu stūrī, saglabājot šajā teritorijā esošās kūdras lauku robežas.

6. Ņemot vērā ekspertu ieteikumus un dabas liegumam “Aizkraukles purvs un meži” noteikto 100 m aizsardzības zonu, ir samazināta sākotnēji plānoto kūdras ieguves lauku teritorija - A iecirknī paplašināšanai paredzētā platība ir 28,46 ha (sākotnēji 40,1 ha) un B iecirknī 44,62 ha (sākotnēji 47,95 ha).

7. Dabas liegumam “Aizkraukles purvs un meži” nav izstrādāts dabas

aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, līdz ar to šajā teritorijā spēkā ir Ministru kabineta 2003.gada 22.jūlija noteikumi Nr.415 "Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi".

8. Netiek prognozēta nelabvēlīga ietekme uz savvaļas putnu populāciju, tai skaitā aizsargājamām putnu sugām.

9. Paredzētās darbības (samazinātajā apjomā) rezultātā atbilstoši novērtējuma rezultātiem netiktu apdraudēta īpaši aizsargājamā dabas teritorija – dabas liegums "Aizkraukles purvs un meži", tajā netiktu iznīcinātas īpaši aizsargājamās sugas, īpaši aizsargājamie biotopi un mikroliegumi. Lai pamatotu un nodrošinātu šo prognozi, tehniskais projekts kūdras lauku paplašināšanai samazinātajā apjomā jāizstrādā tādējādi, lai neizmainītu hidroloģisko režīmu īpaši aizsargājamajā dabas teritorijā – dabas liegumā "Aizkraukles purvs un meži", tai skaitā veidojot, kur nepieciešams, beznoteces grāvjus un veicot monitoringu, kas ļautu konstatēt hidroloģiskā režīma iespējamās izmaiņas noteiktajā buferzonā, un veicot botānisko monitoringu, lai, nepieciešamības gadījumā, precizētu ierīkoto un ierīkojamo grāvju parametrus un lemtu par rekultivācijas vai ietekmi kompensējošiem pasākumiem.

10. Paredzētā darbība negatīvi neietekmēs Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (NATURA 2000) - dabas lieguma "Aizkraukles purvs un meži" – ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nebūs pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem, tā neapdraud sugas kā raksturīgā biotopa sastāvdaļu dabas liegumā un nav paredzama sugu izplatības areāla samazināšanās, nodrošinot iepriekš minēto nosacījumu izpildi.

Vides pārraudzības valsts biroja lēmums

Nemot vērā iepriekš minēto informāciju, pamatojoties uz Ministru kabineta 2006.gada 06.jūnija noteikumu Nr.455 "Kārtība, kādā novērtējama ietekme uz Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (NATURA 2000)" 17.punktu Vides pārraudzības valsts birojs nolemj atzīt, ka atbilstoši novērtējuma ziņojumam nav pamata aizliegt SIA "Kūdras enerģija" kūdras ieguves lauku paplašināšanas Aizkraukles novada atradnes "Aizkraukles (Aklais) purvs" (kūdras fonda Nr.2261) teritorijā (kadastra Nr.32440010016) projekta tālāku izstrādi normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā, nodrošinot novērtējuma ziņojumā iekļauto pasākumu ietekmes uz vidi novēršanai vai mazināšanai izpildi un ievērojot samazinātos darbības apjomus, tai skaitā nodrošinot 100 m buferjoslas ievērošanu līdz īpaši aizsargājamai dabas teritorijai "Aizkraukles purvs un meži".

Šo Vides pārraudzības valsts biroja lēmumu var pārsūdzēt viena mēneša laikā no tā pieņemšanas dienas, iesniedzot pieteikumu administratīvā rajona tiesas atbilstīgajā Tiesu namā likumā noteiktajā kārtībā. Lēmums stājas spēkā ar brīdi, kad tas paziņots adresātam (Administratīvā procesa likuma 70.panta pirmā daļa).

Direktors A. Lukševics 2010.gada 26.februārī